

Pärnumaal Lääne-Eesti aladel

Loe täpsemalt lk 14

September/mihklikuu

- 01.09 teadmistepäev 🇩🇪
- 08.09 vanavanemate päev; 🇩🇪
ussimaarjapäev
- 14.09 maailmakoristuspäev
- 21.09 sügisene madisepäev
- 22.09 sügise algus; autovaba päev
- 27.09 ülemaailmne metsapäev
- 29.09 mihklipäev

Oktoober/hingekuu

- 01.10 Lääneranna valla 7. aastapäev; omavalitsuspäev
- 05.10 õpetajate päev
- 19.10 hõimupäev
- 27.10 üleminek talveajale
- 31.10 halloween

Lääneranna vallas liitusid kultuuri- ja noortekeskused ühtseks organisatsiooniks, mille juhiks valiti Reelika Toom

Lilli Lumera, avalike suhete spetsialist ja Lääneranna Teataja toimetaja

Keskuse juhiks valiti Reelika Toom. Foto: erakogu

Lääneranna Teataja veebruarikuu paberleht kajastas, et aprillis on siinses kultuurivaldkonnas tulemas suured sisulised muudatused. Reformi läbiviimiseks sobivat juhti kevadel paraku ei leitud. Teises värbamisvoorus osutus kandidaatide seast parimaks Reelika Toom. Tema esimene tööpäev Lääneranna kultuuri- ja noortekeskuse juhatajana oli 21. augustil 2024.

Ligi aasta Lihula Kultuurimaja kunsti- ja infojuhina töötanud Toom oma asju pakkima ei pidanud, sest tööd jätkas

ta samas asutuses sama töölaua taga. Töökohustused on senisest erinevad ja vastutusala laiem. Toom leidis, et on muutusteks valmis.

„Reelika Toom osutus konkursil valituks, sest ta paistis silma avatud ja julge olekuga. Keskuse käimalükkamine on kindlasti suur väljakutse ja tõsine katsumus. Vestlusvoorus ilmnis, et Reelika on valmis seda tegema ning samal ajal tunneb ta ka veidi aukartust eesiseiva ülesande ees. See on hea märk, sest ülesanne on vastutusrikas,“ lausub Lääneranna vallavanem Ingvar Saare. ➤

Lääneranna Gümnaasiumi uue hoone ehitus algas juulis

LK 4

Hoia end kursis Lääneranna Gümnaasiumi uue hoone ehitusega

LK 5

Mati Mandel: Lihula peidab endas palju saladusi

LK 7

Septembris toimub suurõppus Orkaan XVIII

LK 9

LÄÄNERANNA VALLAS ELAS
4. augustil 5116 inimest

Lääneranna Vallavalitsus

Aadress: Jaama tn 1, Lihula linn

Kodanike vastuvõtt: E–T, N 9–16 ning K 11–16. Lõuna iga päev kell 13.00–13.30
Reedeti ametiasutuses kodanike vastuvõttu ei toimu
Kontakt: 472 4630, vallavalitsus@laaneranna.ee

www.laanerannavald.ee

» Toom on omandanud EBSis sotsiaalteaduste bakalaureuse kraadi ärikorralduses ja võõrkeeltes. Gümnaasiumis õppis ta kalligraafiat ja teatrikunsti, kus tema õpetajateks olid Draamateatri näitlejad Kaie Mihkelson ja Raimo Past. Kultuur ja ettevõtlus on tema tugevused, kuid uurime lähemalt, miks ta selle ametikoha valis ja millised on tulevikuplaanid uuel ametikohal.

Te ei kandideerinud Keskuse juhataja kohale esimeses värbamisvoorus. Millist tulenes otsus osaleda mõned kuud hiljem toimunud teises voorus?

Esimeses voorus ma ei kandideerinud, kuna selleks ajaks olin olnud liiga lühikest aega kultuurivaldkonnas. Hiljem tundsin end kindlamalt ning sain aru, et kultuur on see, mis mulle väga meeldib. Leidsin lõpuks oma koha. Mulle meeldib väga suhelda ning suhete loomises ja meeskonnatöös olen tugev. Ma ei karda inimesi. Aastatepikkune juhtimiskogemus on olemas.

Millised on suurimad väljakutsed seoses uue ametikohaga?

Uue ametikoha ampluaa on väga lai. Suurim väljakutse on inimsuhete parandamine ja koostöö loomine. Soovin tuua tagasi kultuuri tarbima inimesed, kes on mingil põhjusel võõrdunud. Meil on väga tublid kultuuritöötajad, kes teevad oma tööd hingega. Ka nende tingimused tuleb üle vaadata.

Koroonaaeg jättis tugeva jälje, kuid inimesed on hakanud tagasi tulema. Kindlasti üks väljakutse on inimesed kodust välja saada. Raske majanduslik olukord ei tee seda hetkel lihtsaks. Selle võtan südameasjaks, et publiku arv tõuseks. Meie vaimsele tervisele on oluline, et saaksime nautida teatrit, kunsti või kontserti, et natukenegi päikest siia halli argipäeva tuua. Täna on kultuur väga tähtsal kohal, seda saab nautida terve perega.

Milliseid eeliseid näed seoses liidetud kultuurikeskustega?

Suureks eeliseks on ühine kultuurikava, mis pakub erinevaid üritusi üle terve valla, igale maitsele. Täna liiguvad inimesed ringi, ei ole vahet, kus üritus toimub. Saame pakkuda paremat teenust. Loodan, et ühtne juhtimine tagab paremad võimalused ka kultuuritöötajatele. Ikkagi koostöö viib paremate tulemusteni.

Täna toimub juba väga palju üritusi. Kõikide rahvamajade ja ka Lihula kultuurimaja töötajad on teinud väga head tööd, nüüd tuleb ettevõtlust rohkem kaasata, et kultuur jõuaks ka nendeni.

Koostöö turismiettevõtetega võiks tuua valda rohkem kaugema kandi inimesi. See tooks siia rohkem raha ja sellega seoses ka enam maksuraha vallale. See suurendaks valla sissetulekuid, mis omakorda annab vallale rohkem võimalusi oma teenuseid pakkuda. Võidavad kõik valla elanikud. Tibusid loeme, kui ühendatud kultuurikeskused ilusti tööle hakkavad.

Vallavanem Ingar Saare kommentaar

Seniste kultuurimajade ja noortekeskuse ühendamine tuleneb vajadusest leida parem sünergia valdkondade vahel. Füüsiliselt paiknesid kultuurimajad ja noortetoad tihti samades ruumides, kuid valla asutustega juba kord on selline olukord, et mingil hetkel vaadatakse eelarvet ja tegevusi „oma maja“ vaatevinklist ning teinekord kipub tervikpilt hajuma. Proovime seda vaatenurka laiendada ning rohkem ühistgevuse kohti leida. Keskuse juhi kohale ei otsinud me ühe maja kultuuri-

Reelika Toom CV

Sünniaeg 22.11.1981

Haridus

2008 EBS sotsiaalteaduste bakalaureusekraad ärikorralduses ja võõrkeeltes

Täiendkoolitus

2000 Kalligraafia ja teatrikunst

Töökogemus

2023–2024 Lihula Kultuurimaja, kunsti- ja infojuht

2019–2023 Linnamäe Lihatööstus AS, ekspordispetsialist

2018–2019 KMR Livestock Europe Ltd. OÜ, ekspordijuht/farmijuht

2016–2017 OÜ Clarisson, farmi juhataja

2015–2016 OÜ Lucullus, kohvik Chocolaterie juhataja

2012–2014 FIE Allika Talu

2014 SA Läänemaa Arenduskeskus, kohaliku omavalitsuse konsultant/projektijuht

2006–2010 Pernod Ricard Estonia OÜ, juhiabi

2005–2006 OÜ Lucullus, kohvik Chocolaterie juhataja

korraldajat, vaid inimest, kes looks eeldused sünergia tekkimiseks kultuuri- ja noortevaldkonna vahel. Esimene ülesanne on valdkondadele eestvedajad leida ning orkester ühes taktis mängima panna.

Asutuste ühendamise järel on vallal soov asutusele senisest enam funktsioone anda. Soovime kultuurivaldkonna ürituste toetamise anda keskuse ülesandeks, et ühise ürituste kava loomisel oleks avaliku raha kasutus üheselt mõistetav. Loodame, et ka infovahetus valla, MTÜ-de ja ettevõtjate vahel paraneb. Liigume veidi eemale klassikalisest üks rahvamaja – üks juhataja põhimõttest ning vaatame Läänemaa valla kultuuri- ja noortevaldkonna korraldust ühiselt.

Läänemaa kultuuri- ja noortekeskus ühendab viis noorte- ja viis rahva- ning kultuurimaja peamajaga Lihulas. Noortetoad asuvad Löpel, Kömsil, Varblas ja Koongas ning rahva- ja kultuurimajad Löpel, Kömsil, Varblas ja Virtsus.

ÜLEVADE
LÄÄNERANNA
VALLAVALITSUSE
TEGEVUSEST

ÜLEVADE
LÄÄNERANNA
VALLAVOLIKOGU
TEGEVUSEST

Saame tuttavaks: Lääneranna Vallavalitsuse uus arendus- spetsialist Gerli Umal

3. juunil asus Lääneranna Vallavalitsuse arendusspetsialistina ametisse Gerli Umal. Gerli on pärit endisest Hanila vallast ning tema haridustee on tihedalt seotud ettevõtluse ja projektijuhtimisega.

Ta lõpetas Tartu Ülikooli Pärnu kolledži ettevõtluse ja projektijuhtimise erialal ning omandas Eesti Maaülikoolis ökonomika ja ettevõtluse kraadi. Mõlemad lõputööd keskendusid ettevõtluse arendamisele Lääneranna vallas, mis näitab tema sügavat huvi ja pühendumust kohalike olude vastu.

Enne koduvalda naasmist töötas Gerli ettevõtlusspetsialistina Pärnu Linnavalitsuses, kus tema tööülesannete hulka kuulusid mitmed arendus- ja koostööprojektid ning ettevõtjate suhtlusvõrgustike arendamine. Nüüd seisab ta silmitsi uue põneva väljakutsega – aidata ja toetada Lääneranna valla kodanikke arendusspetsialistina.

Gerli Umal ▶
Foto: Lilli Lumera

Perearsti poole saab pöörduda veebiplatvormil Perearst24.ee

Alates käesolevast aastast saab perearst Külli Raudsikuga ühendust võtta läbi e-pöördumiste keskkonna [Perearst24.ee](https://perearst24.ee). Veebiplatvorm võimaldab ööpäevaringselt edastada perearstile terviseprobleemide, haigus- ja hoolduslehe avamise ning lõpetamisega seotud infot, taotleda tervisega seonduvaid tõendeid, avaldada vaktsineerimise soovi, uuendada retsepte. Patsient saab platvormile sisse logida Smart-ID, mobiil-ID või ID-kaardiga. Kasutusjuhised on leitavad [Certific](https://perearst24.ee) veebilehelt.

[Perearst24.ee](https://perearst24.ee) ei ole mõeldud meditsiinilise abi otsimiseks eluohtliku või muu kiiret meditsiinilist sekkumist vajava seisundi korral.

Perearst Külli Raudsiku kabineti vastuvõtuks on vajalik eelnev registreerimine telefonil +372 477 8152. Lisainfo perearstikeskuse veebilehel perearst.weebly.com.

Vastuvõtuajad:

Lihula Tervisekeskus /
Tallinna mnt 35, Lihula
linn
E 10.00–15.00
T 17.00–18.00
K 09.00–14.00
N 08.00–14.00
R 09.00–16.00

Kõmsi Rahvamajas /
Keskuse tee 3, Kõmsi
linn
T 09.00–11.00
**Virtsu Kooli väikeses
majas** / Pargi tn 5,
Virtsu
T 11.30–13.45

LÄÄNERANNA VALLAVOLIKOGU ISTUNGID

Lihula vallamaja
III korruse saal

Jaama tn 1
Lihula linn

Päevakord: 13.06.2024 kell 15.00

1. Osatühingu Lääneranna Haldus asutamine
2. Rahalise kohustuse võtmine ja loa andmine hankelepingu sõlmimiseks
3. Laenu võtmine
4. Lääneranna Vallavolikogu 10.06.2021 otsuse nr 268 „Vallavara omandamine“ muutmine
5. Lääneranna valla 2023. aasta konsolideeritud majandusaasta aruande kinnitamine
6. Lääneranna Vallavolikogu 23.11.2017 määruse nr 3 „Lääneranna Vallavalitsuse põhimäärus“ muutmine
7. Lääneranna valla ametiasutuse struktuuri ja teenistuskohtade koosseisu kinnitamine
8. Lääneranna Vallavolikogu 10.02.2022 määruse nr 12 „Sotsiaaltoetuste määramise ja maksmise kord“ muutmine
9. Seisukoha andmine „Lääneranna Vallavalitsuse 28.03.2024 korraldusele nr 139 „Vallavara kasutusse andmine (Metsküla, Kooli)“ muutmine“

Päevakord: 08.08.2024 kell 9.00

1. Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu detailse lahenduse vastuvõtmine alade nr 2 ja 2a osas

Lääneranna Gümnaasiumi uue hoone ehitus algas juulis

Lilli Lumera, avalike suhete spetsialist ja Lääneranna Teataja toimetaja

3D-vaade: Kauss Arhitektuur OÜ ▶

Enne jaani, 18. juunil allkirjastasid Lääneranna Vallavalitsus ja Ehitus5ECO OÜ lepingu, millega tagatakse uue Lääneranna Gümnaasiumi hoone rahastamine. Ehitustöödega alustatakse esimesel võimalusel, hiljemalt juulis.

Lääneranna rahvas tööd ei pelga. Lammutustööd praeguse Lihula Gümnaasiumi aladel algasid hoolimata riiklikust puhkepäevast, 24. juunil. Volikogu esimehe, Armand Reinmaa üleskutses võtsid tuld nii kaitseliitlased kui ka teised kogukonnaliikmed, kellele uue koolihoone ehitamine südamelähedane on. Tööle andsid hoogu juurde need tänuväärt talgulised, kes olid kohale tulnud spetsiaalse tehnikaga. Päeva lõpuks sai seadmetest ja mööblist tühjaks tõstetud tööõpetuse klass ning teisaldatud väljõusaal. Asjad hoiustatakse laoruumis, sest neid saab ka hiljem kasutada.

Lihula üksikkompanii teavituspealik Kristina Kukk kirjutas Kaitseliidu üksused Lääneranna vallas Facebooki-lehel: „Kuna tööõpetuse klass, väljõusaal ning korvpalliväljak jäävad ehitusele ette, palus Lääneranna Vallavolikogu esimees inimesi appi, et need demonteerida. Lihula üksikkompaniist tuli kohale kümnekond atsakat tegevliiget, sealhulgas naiskodukaitsjad ning kodutütred-noorkotkad.“

Kooli direktor Rasmus Lippuri sõnul on paljude unis-

tus teoks saamas. „Uue koolimaja ehitus on väga suur asi kogu Lihula, aga ka Lääneranna valla kogukonnale. Seda on kaua oodatud ning lõpuks on hakatud unistuse täide minemise poole jõudsalt liikuma. Talgutööd tulid minu jaoks positiivse üllatusena ja veelgi suurem oli imestus, kui nägin tehnika hulka, mis kõik kohale toodi, et tööd saaksid õigeks ajaks tehtud. Minu meelest näitab see selgelt, et inimeste ootusärevus on suur ja tahe panustada veelgi suurem,“ ütles Lihula Gümnaasiumi direktor ja Lihula üksikkompanii pealiku abi Rasmus Lippur ning tänas veel kord kõiki, kes leidsid aja appi tulla.

Hea koostöö valla ja Kaitseliidu vahel paneb asjad liikuma. „Lihula üksikkompanii on alati valmis kogukonnale appi tulema. Seekordne talgupäev on vaid üks näide sellest, kuidas saame olla siin piirkonnas elavatele ja toimetavatele inimestele toeks. On suur rõõm, et meie tegevusi märgatakse ning meid julgetakse aina enam kaasata. Koostöös loome turvalisema kogukonna,“ ütles Lihula üksikkompanii teavituspealik Kristina Kukk.

See on oluline samm Lääneranna valla haridusvaldkonna arendamisel. Uue kaasaegse koolihoone ehitustööd algavad peagi ning on plaanitud lõppema 2025. aasta suvel. See võimaldab Lääneranna valla õpilastel alustada õppetööd uues ja modernses õppekeskkonnas juba 2025. aasta sügisel.

Lääneranna vallavanem Ingvar Saare sõnas, et koolihoone ehitus elavdab Lääneranna valla inimeste igapäevaelu ka muud moodi. „Ehitajad vajavad eluruume ja toitlustust. Usun, et piirkonna majandus võidab sellest rohkem kui ainult koolihoone ehitamine. Objektile võivad saada võimaluse pakkuda alltöövõttu ka kohalikud ettevõtted. Kõikide küsimuste ja ettepanekute korral on mõistlik pöörduda Ehitus5ECO OÜ projekti juhi Reho Pakatsi poole reho@ehitus5eco.ee või telefonil 504 3550.“

Lääneranna Gümnaasiumi uus hoone varustatakse kaasaegse tehnoloogia ja mugavustega, et toetada õpilaste igakülgset arengut ja pakkuda parimaid õppevõimalusi.

Uue gümnaasiumihoone ehitus on alanud (juuni 2024).
Foto: Lilli Lumera

Hoia end kursis Lääneranna Gümnaasiumi uue hoone ehitusega

Lilli Lumera
avalike suhete spetsialist ja Lääneranna Teataja toimetaja

Lääneranna Teataja veebiportaalis ja Lääneranna valla kodulehe parempoolses menüüs on nüüdsest eraldi rubriik „Lääneranna Gümnaasiumi ehitus“ kust saab ammutada kõige ajakohasemat infot uue koolihoone ehituse kohta.

Ehitustööde korralduse ja sellest tingitud muudatustega seondult loodame kõigi mõistvale suhtumisele ja kannatlikule meelega. Alljärgnev info on sisestatud 1. augusti 2024 seisuga.

Lammutamine

Lääneranna Gümnaasiumi uue hoone rajamise ettevalmistustööd algasid 24. juunil 2024 vabatahtlike abiga – teisaldati väljõusaal ja osaliselt lammutati korvpalliväljak. Kohalik ettevõtte AS Lihula Maaparandus asus lammutama hoone põhjapoolset otsa – tööõpetuse klassi. Ülejäänud hoone säilib ning 2024/2025. õppeaastal toimub õppetöö vanas majas.

Gümnaasiumi kinnistult võeti maha puud, mis asusid uue hoone asukohas. Rohkem kõrghaljastust ei ole esialgu plaanis eemaldada. Tallinna mnt poole jääv puude park säilib.

Vana koolihoone täielik lammutamine on planeeritud juunis 2025.

Ehitamine

Ehitustööd algasid 1. juulil 2024. Uus koolihoone peaks valdavalt kasutuseks valmis olema 2025/2026. õppeaasta alguseks.

Uue hoone arhitektuurne projekt näeb ette, et see rajatakse praeguse koolihoone hoovi parkla asemele. Projekteeritud ala suurus on 58 000 m², millest 25 000 m² on ühiskasutatav. Uude koolihoonesse on kavandatud u 3600 m² kasulikku pinda.

Hetkel toimub ehitusmaa ettevalmistus ja pinnase koorimine. Esimeses järgus tehakse välisvõrkude (vesi-kanal-elekter) ehitustööd ning alustatakse vundamendi ehitusega. Vundamendi rajamisel kasutatakse rammimist, mis võib põhjustada müra.

Juurdepäas ja parkimine

Palume ehitusperioodil sõidukeid gümnaasiumihoone juurde mitte parkida ning leida parkimiskoht tänaval või linna teistes parklates. Väike jalutuskäik teeb tervele ainult head!

Koolihoone peaukse juurde pääseb ka edaspidi Jaama tänavalt. Ohutuse tagamiseks paigaldatakse koolihoone ümbrusesse piirdeaed, mis eraldab raskeveokite ja jalakäijate ala. Jalakäijatele jääb ligipääsuks ligikaudu 2 meetri laiune asfalttee.

Palume kõigil liiklejalatel olla tähelepanelik ja järgida liikluskorraldust.

Õppetöö

2024/2025. õppeaastal algab õppetöö vanas hoones, välja arvatud tööõpetuse tunnid, mis viiakse läbi ajutistes ruumides. Juurdepäas koolihoonele on tagatud Jaama tänava poolsest peasissepääsust. Ohutuse tagamiseks eraldatakse ehitusplatsile suunduvad sõiduread jalakäijate liikumisteedest.

Staadion

Ehitusperioodil on piiratud staadioni kasutamine.

Sportikool

Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitus võib takistada sportihoone kasutamist ja avamist sügisperioodi alguses. Soovituslik ja ohutuim ligipääs sportihoonesse on Staadioni tänavalt.

Ehitushange ja projekti rahastamine

- » 18.06.2024 Lääneranna Vallavalitus ja Ehitus5ECO OÜ allkirjastasid ehituslepingu.
- » 13.06.2024 Lääneranna Vallavolikogu kinnitas otsuse sõlmida ehitusprojekti rahastamise leping.
- » 03.06.2024 Lääneranna Vallavalitsus tunnistas riigihanke „Lihula kooli uue õppehoone ehitustööd“ edukaks pakkujaks ehitusettevõtte Ehitus5ECO OÜ.
- » 15.02.2024 Lääneranna Vallavalitsus kuulutas välja koolihoone ehitushanke.

Ehitushanke tihedas konkurentsis ja pärast nelja läbi-rääkimiste vooru osutus parima pakkumuse maksumuseks 9 489 786 eurot ja 90 senti, millele lisandub käibemaks.

Vald nägi hanget välja kuulutades ette võimaluse, et maksumusest 70% tuleb ära maksta kohe pärast ehituse lõppemist ehk pooleteise aasta jooksul lepingu sõlmimisest ning 30% makstakse sellele järgneva kolme aasta jooksul. Lisaks nähti ette võimalus ehitada hoone kahes etapis.

Hetkel käivad I etapi tööd lepingulise maksumusega 8,3 miljonit eurot, millele lisandub käibemaks. Need otsused annavad võimaluse rahalisi vahendeid paremini planeerida.

Koolimaja ehituse rahastamine tähendab ka laenu võtmist suurusjärgus 4,8 miljonit eurot. Haridus- ja Teadusministeerium toetab ehitust u 1,15 miljoni euroga. Vald korraldab ehitustegevust 100% vallale kuuluva ettevõtte, osahinguga Lääneranna Haldus kaudu.

Volikogu esimehe vastuvõtuaeg on neljapäeviti kell 10.00–13.00 Lääneranna Vallavalitsuses (Jaama tn 1, Lihula).
Vajalik on eelnev registreerimine telefonil 507 8061 või e-posti aadressil armand.reinmaa@laaneranna.ee

Sotsiaaltöö spetsialistide kontaktid:

» Silva Nilb (toetused)
5649 0392
silva.nilb@laanerannavald.ee

» Saima Soobard (lastekaitse)
5663 5205
saima.soobard@laanerannavald.ee
» Kelli Soon (sotsiaaltöö)
5387 6988
kelli.soon@laanerannavald.ee

» Gersti Roots (Varbla)
5190 9754
gersti.roots@laanerannavald.ee
» Koidu Rummel (Lihula)
5666 1230
koidu.rummel@laanerannavald.ee

Viinaaida renoveerimistööd on lõppenud ja ukSED avatud

Lilli Lumera, avalike suhete spetsialist ja Lääneranna Teataja toimetaja

Viinaait (oktoober 2023)

August 2024

Näitusel saab tutvuda 13. sajandist pärinev nooleotsa ja paljude teiste arheoloogiliste leidudega.

Fotod: Lilli Lumera

Lihula mõisa viinaaida renoveerimistööd on jõudnud lõpule. 7. augustil avati ruumides arheoloogiliste leidude väljapanek „Lääneranna arheoloogia parimad palad“. Kauge ajaloo detailikillukestega saab tutvuda augusti lõpuni. See ei olnud siiski avamisüritus, kuid annab hea võimaluse tutvuda hoone sisemusega.

18. sajandil ehitatud aida renoveerimistööd vältasid kokku 9 kuud: 2023. aasta oktoobrist 2024. aasta juuni lõpuni. Käsitöökoda ja muinsuskaitse teabekeskus oli kavas avada käesoleva aasta aprillis, aga hoone oodatust kehvema seisukorra ja ehitustöödeks sobimatute ilmastikuolude tõttu tähtajad nihkusid. Lisaks renoveerimisele tuli tegeleda arheoloogiliste väljakaevamisega, mille käigus avastati 14. sajandil rajatud kaev ja mitmeid pisemaid leide, näiteks arheoloogidele äärmiselt olulise tähtsusega 13. sajandist pärinev nooleots.

Lääneranna Vallavalitsuse projektijuhi Raina Jeebergi sõnul edenesid ehitustööd üldjoontes hästi. „Koostöö ehitaja ja järelevalvega sujus. Olen tulemusega väga rahul. Samuti on rahul olnud kõik, kes on seni hoone ja ehituse käiguga tutvumas käinud (RTK, Muinsuskaitseamet jt). Lõplikult saan projektijuhina ikkagi rahul olla siis, kui kõik on tehtud: aruanded esitatud ja väljamaksed tehtud. Siis saan öelda, et objekt on valmis. Aga kui me räägime ehitusest, siis selle tulemusega olen väga rahul. Võrreldes sellega, millises seisus hoone oli, kui projektiga tegelema hakkasin, on vahe ikkagi väga suur ning on siiras rõõm, et oluline ajalooline hoone sai päästetud,“ kommenteerib Jeeberg.

Ametlik viinaaida avamine toimub siiski aasta teises pooles, sest ruumide sisustuse hange on veel ees. Peale

sepa, keraamiku ja tislari tööruumidesse kaasaegse tehnika ja mööbli paigaldamist kuulutatakse välja eelläbirääkimistega enampakkumisega konkursis vallavara kasutusse andmiseks. Rendilevõtja/haldaja kohustusks jääb ka töökohtade loomine.

Hoone antakse avalikku kasutusse, et pakkuda kohalikele kogukonnale olulist funktsiooni. Kuna Lihulas on suur osa hoonetest muinsuskaitse all, siis puutuvad väga paljud siinsed elanikud kokku erinevate detailide restaureerimise vajadusega. Käsitöökojas võiks tulevikus olla võimalus pöörduda sepa, keraamiku ja tislari poole tellimustööde tegemiseks või ka juhtnööride saamiseks, et ise teha. Ühtlasi soovib vald, et hoones hakataks läbi viima erinevaid töötube, millest nii kohalikud kui ka kaugemalt tulijad saavad osa võtta. Milliseks kujuneb hoone täpne kasutusfunktsioon, selgub lähitulevikus, sest projektitaotluse esitamise ajast on nii mõnedki asjaolud muutunud ja võimalused selgemaks saanud.

Lihula mõisa viinaaida projekti rahastatakse maakondade arengustrateegiatega elluviimise toetusmeetmest ja Local Development and Poverty Reduction (EE-Localdev) meetmest (Eesti ning Euroopa Majanduspiirkonna riikide Norra, Islandi ja Liechtensteini koostööprogrammist „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“). Ehitustööd tegi Prev OÜ, muinsuskaitse- ja omaniku-järelevalvet Thoren OÜ.

Näituse „Lääneranna arheoloogia parimad palad“ eestvedajad on MTÜ Keskvere Kultuurikoda, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, Lääneranna vald. Ülespanekust täpsemalt saab lugeda [Lääneranna Muuseumid](#) kodulehelt.

Lihula peidab endas palju saladusi |

Mati Mandel
arheoloog ja ajaloolane

Kolmapäeval, 7. augustil avati Lihula mõisa renoveeritud viinaaidas väike arheoloogianäitus. Näidatakse sealsamas avastatud kaevu uurimisel leitud esemeid, Saastna kabeli huvitavamat leidu ning Matsalu lahes ilmselt juba 13. sajandil uppunud laeva (koge) tükki. Väga illustratiivsed on aga Maigi Magnuse kujundatud ja seintele paigutatud uurimistöid kajastavad stendid.

Kaevust päevavalgele tulnud ja arvatavalt 12. sajandil sepistatud nooleots tuletab meelde juba Lihula esimestel suurematel arheoloogilistel uuringutel 1987. aastal leitud esemeid. Siis hakati ehitama uut kultuurimaja ning sinna, kus praegu asub mõisapoolne treppistik, rajati arheoloogide kaevand. Noil aegadel ei teatud veel midagi mõisa peahoone ja kultuurimaja vahel murukamara all sajandeid tagasi asunud linnakese jäänustest. Kui tavaliselt leitakse pikka aega ühel kohal asunud elamispaikade uurimisel kõigepealt 19., siis 18., seejärel üha varasemate sajandite esemeid, siis kultuurimaja kõrval kaevates ootas meid ees suur üllatus. Juba poole meetri sügavuselt leidsime 13. ja 14. sajandi ammunooleotsi, küünlajalgu, luukamme ning varakeskaegsete savinõude tükke. Hilisematest sajanditest ei olnud jälgegi.

Sügavamal paljandusid suurema, kuid korduvalt ümber ehitatud maja alusmüürid, hoone müüride vahel aga kerisahju ja kamina põhjad. Leidude põhjal sai selgeks, et tegu on juba 13. sajandil ehitatud vundamentidega.

Kõige uhkemaks leiuks oli tules põlenud ja purunenud veinikann, mida külgedel kaunistasid tantsivad figuurid.

Leiti ka muistseid relvi: eestlastele tüüpiline viskeodaots ning arvatavad rootslaste ammunooleotsad. Viimaste leid tuletas meelde vanimat kroonikast teada olevat lahingut Lihulas, 1220. aasta 8. augusti heitlust Lihula hõivanud rootslaste väe ja merelt saabunud saarlaste maleva vahel. Oli ilmselge, et leidsime just selle heitluse esemelised tunnistajad.

Järgmisel, 1988. aastal tuli uus üllatus. Olime siis kaevamas Maidla kalmistut Koluvere lähedal. Tollane Lihul kooliõpilane Jaak Kastepõld saabus põrutava teatega – buldooser kaevab meie eelmise aasta kaevandi kõrval kraavi, mis purustab aga vähemalt meetri kõrgusi vanade hoonete jäänuseid. Sõitsime kohe kohale, tööd pandi seisma, hävitustöö oli aga juba tehtud. Selgus, et rajamisel oli juba aastate eest projekteeritud soojustrassi kraav, mis viis sovhoosi tehnoeskuse juurde.

Kraavi seintes oli näha murukamara all peidus olnud hoonete purustatud vundamente, ahjupõhjasid ja muud. Keskaegse linnakese jäänused olid siin murukamara all vähemalt meetri kõrguselt säilinud. Tõeline arheoloogiline Pompei!

Tallinna maanteest loodesse plaanitud kraavi osal saime siiski veel uurimistöid teha. Nüüd oli aga selgunud fakt, millest seni puudus igasugune teave – vanim Lihula oli asunud just siin, mõisa peahoone ja uue kultuurimaja vahelisel alal kahel pool maanteed. Nüüd olime teada saanud ka seda, et selle vanima Lihula

Kultuurimaja ehitamisel avastatud 13. sajandist pärineva maja vundamendid. Fotod: erakogu

jäänused on siin mõisa eest murukamara alla ülihästi säilinud. Saime mõelda juba selle üle, mis on säilimisele kaasa aidanud. Kindlasti esijoones see, et peale 15. sajandit ei ehitatud Lihulat enam mäele, vaid kirikust lõuna suunas, kahele poole Tallinna maanteed. Piiskopilinnusele ehitati lõuna poole ette kaks eeslinnust, nende müüridest ja vallikraavidest lõunasse jäi aga lage maa. Varasemad seal asunud hooned lammutati.

Kuna dokumentides on mainitud, et Lihula muinasküla asus otse linnuse ees, püüdsime ka selle asukohta määrata. Edasised arheoloogilised leiud tõendasid, et just selle küla asukohale, mis asus samuti praeguse mõisa peahoone ja kultuurimaja vahel ning sellest veidi lääne pool, ehitati koos piiskopilinnuse rajamisega 13. sajandil ka Lihula esimene linnakene.

Alates 1990. aastast õnnestus uurida pealinnust, veidi ka kahte eellinnust, tsistertslaste kloostrit asukohta ning mitut paika Lihula südames, esijoones praeguse Coopi poe lähikonnas (neist uurimistöödest ehk mõnes järgmises Lääneranna Teataja numbris).

Teame, et sealkandiski on kahel pool Tallinna maanteed vähemalt kahe meetri paksune kultuurikiht, lades- tunud siia alates 14.–15. sajandist kuni tänapäevani.

Lihula ajaloos on ka palju mõistatusi. Üks intrigeerivamaid ehk küsimus, kuhu ikkagi maeti 1220. aasta Lihula lahingus langenud 500 rootslast? Leidmata on ka 13.–14. sajandi Lihula sadam. Kas see asus kusagil praeguse Penijõe mõisa piirkonnas või hoopis mujal, sedagi me veel ei tea.

Seni Lihulast kogutud uhked arheoloogilised leiud paiknevad Tallinnas Eesti Ajaloomuuseumis. Ehk jõuavad need millalgi ka Lihula muuseumi?

Varasematest siin toimunud uurimistöödest on aga põhjalikult kirjutatud raamatus „Läänemaa muinasajast Lihula keskaega“, mis võiks kindlasti leiduda iga omal ajal Lihula kaevamistel osalenud nooruki raamaturiivis. 28. septembril mõisas toimuval konverentsil on see raamat ehk ka Lihulas saadaval.

Veinikann 13. sajandist.

Viimase lihvi Lihula linnusemäele annab renoveeritud esifassaadiga mõisa peahoone |

Lilli Lumera
avalike suhete spetsialist ja Lääneranna Teataja toimetaja

Lihula mõisa esifassaadi renoveerimisega tehti algust juulis. Foto: Lilli Lumera

Mõned nädalad peale viinaaida renoveerimistööde lõppemist tõstis Prev OÜ tellinud mõisahoonde fassaadile ja plaanib need sinna jätta oktoobrikuu lõpuni.

Lepingu järgi peaks 1. novembriks valmis saama Lihula mõisa esifassaad. Ehitustööde käigus vahetatakse välja 7 komplekti aknaraame, restaureeritakse pööningu aknad ja peauksega esifassaad. Renoveeritakse fassaadipind (sh vundament, sokkel, seinapinnad), korastatakse avatäide, tehakse plekitööd (aknaplekid, olemasolevate vihmaveetorude reguleerimine ja pikendamise).

Projektijuht Raina Jeebergi sõnul nõuab mõisa fassaad kindlasti ka tulevikus täiendavaid investeeringuid. „Hetkel on töös ainult esifassaad, möödunud aastal tehti keskrisaliidi tööd. Restaureerimistööd vajab ka hoone ülejäänud fassaad,“ lisab Jeeberg.

Projekti rahastab Muinsuskaitseamet summas 95 941 eurot. Ehitustööde (käibemaksuta) kogumaksumus on 114 590 eurot, millele lisandub omaniku- ja muinsuskaitseline järelevalve summas 3600 eurot. Omaniku- ja muinsuskaitsest järelevalvet teeb Thoren OÜ.

Kõmsi Külaseltsi kogukonnakeskuse vundament sai sooja krae |

Lilia Urb
Kõmsi Külaseltsi eestvedaja

Kõmsi Külaseltsi hoone soojustustööd. Foto: Lilia Urb

Kõmsi Külaseltsi kogukonnakeskus astus hiljuti hoone energiatõhususe parandamisel olulise sammu, kui hoone vundament sai soojustuse ja kaetud ilusa sokliplaadiga.

Projekti eesmärk oli muuta hoone energiasäästlikumaks, pikaajalisemaks ja mugavamaks, pakkudes paremaid tingimusi kõigile, kes keskust kasutavad. Soojustamata vundament põhjustab talvel suuri soojakadusid, seega väheneb nüüd ka küttekulu.

Kõik tööd tegi N-Ehitus Lihulast, nendega oli koostöö suurepärase. Projekti toetasid MTÜ Hanila Toetusgrupp, Lääneranna vald ja Henkel Baltic.

Jaagu-Mihkli hiidrahn sai infostendi

Lilli Lumera
avalike suhete spetsialist ja Lääneranna Teataja toimetaja

Looduspärimuste eksperdi Martin Suuroja eestvedamisel ja Lääneranna valla toetusel paigaldati 5. augustil Jaagu-Mihkli hiidrahnule infostend. Hiiglaslik kivi on tuntud ka kui Jaagu-Mihkli kivi, Massu Suurkivi ja Ridase hiiekivi. Kivi asub Lääneranna vallas Ridase külas Jaagu-Mihkli talu põldude vahelisel väikesel kivisel kõrgendikul. Risti-Virtsu maanteelt on selleni umbes 300 meetrit.

Loodusajakirjanik Hendrik Relve on kirjutanud, et Eesti on hiidrahnude poolest rikkaim maa Euroopas. Kokku on taolisi jää jõul rändavaid kivimürakaid umbes 150. Lääneranna vald võib uhkust tunda ühe üle. Looduskaitsealuse rabakivist hiidrahnu ümbermõõt on 30,1 m (pikkus 11,2 m, laius 8,2 m ja kõrgus 4,3 m Viiding, 1986). Kivi maapealse osa maht on arvutuslikult umbes 180 m³. Hiiekivi pealispind on tasane, vaid kirdesse madaldub see laugelt sedavõrd, et sealt saab suurema vaevata kivi otsa ronida.

Pea poole sajandi tagusel ajal tehti hiiekivi põhjapoolsel otsal igal aastal jaanituld. Kivi ülejäänud tasase laega pinda kasutati tantsupõrandana. Korraga mahtus sellel tantsima kuni 25 paari. Ridase jaanituli oli nii tuntud, et isegi Eestimaa kaugematest küladest tuldi Jaagu-Mihkli hiiekivi jaanitulele.

Väljavõtteid kirjandusest

Jaagu-Mihkli talu mäeveeru all. Seal suur kivi. Seal peal peetakse jaanituld. Sadu aastaid on peetud, tantsiti kivi juures. Ka kivi otsas on tantsitud. ERA II 195, 487 (1) < Hanila khk - R. Viidalepp (1936).

Kivi saamisloost pajatab rahvajutt

Ridase külas Jaakomihkli põllal on suur kibi, kelle tõi sinna Kurjavaimu naene, kes tahtn kibi viia Uisu sil-laks, kuid põllepael läin katti ja kibi kukkunud maha. See kibi on naa suur, et saab tantsi peal kuus paari.

ERA II 227, 343 (5) < Hanila khk., Massu v., Kaitu k. - R. Schröder < Miina Schröder, 54 a. (1939).

Kivi paikneb eramaal ja vallavalitsus palub uudistajatel suhtuda omandisse hoolsalt.

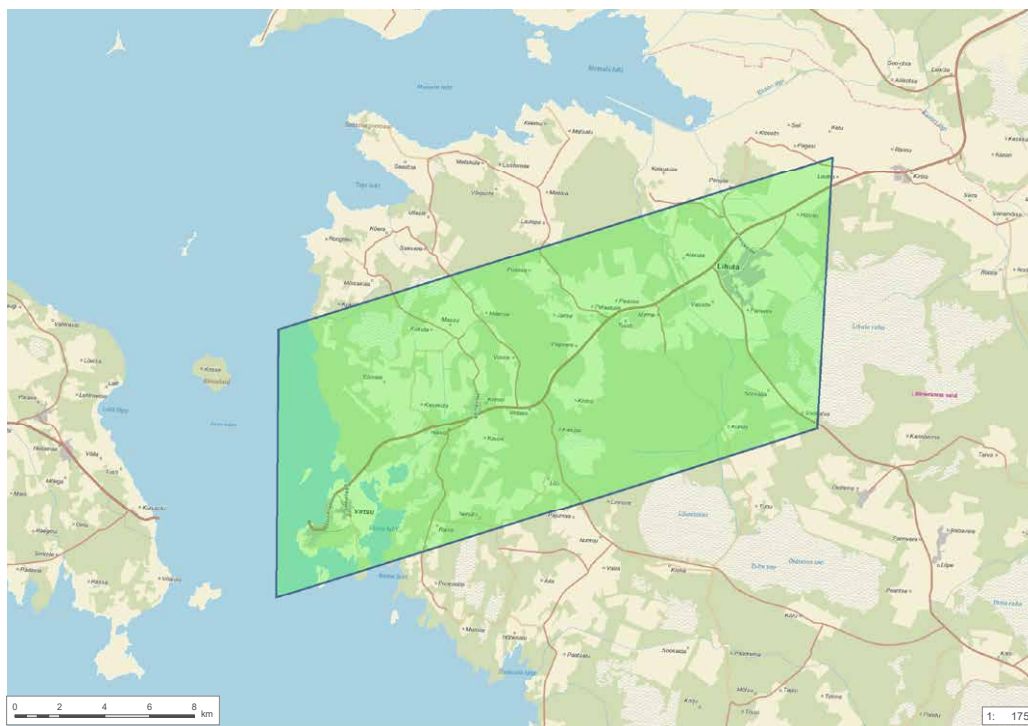
◀ Jaagu-Mihkli hiidrahn.
Foto: Aitmar Lobja

Septembris toimub suurõppus Orkaan XVIII

Kaitseliidu Lääne maakaitse-ringkond korraldab 19.–22. septembril õppuse Orkaan XVIII. Läänemaal toimub õppus peamiselt Haapsalu ja Lihula ümbruses.

Õppusel osalejad liiguvad piirkonnas nii jalgsi kui ka sõidukitega. Kasutatakse veokeid ja kerget soomustehnikat (registrimass üle 8 tonni), maastikuaautosid (registrimass kuni 3,5 tonni), samuti kasutatakse paukmoona ja imitatsioonivahendeid. Õppuse alale võivad tekkida kontrollpunktid, mis pärast õppuse lõppu eemaldatakse. Tule tegemine toimub selleks ettenähtud kohtades.

Kogu õppuse vältel on Lääne-Eestis tavapärasest rohkem Kaitseväge ja Kaitseliidu tehnika liikumist ning õhuvahendite aktiivsust. Seetõttu palub Kaitseliit olla liikluses eriti tähelepanelik ning järgida kehtestatud liikluskorraldust.

Orkaani XVIII maa-alad.

Detailplaneeringud

Margus Källe
Lääneranna valla planeeringute spetsialist

Virtsu aleviku Vanalinna tn 2 detailplaneering

Lääneranna Vallavalitsus teatab planeerimisseaduse § 135 lg 7 alusel, et võttis 26.06.2024 korraldusega nr 275 vastu Virtsu aleviku Vanalinna tn 2 kinnistu (katastritunnus 43001:001:0006) detailplaneeringu.

Detailplaneeringu eesmärk on määrata Virtsu aleviku Vanalinna tn 2 katastriüksuse hoonestusala ja ehitusõigus ning lahendada tehnovõrkudega varustus, et ümber ehitada, laiendada ja kaasajastada Vanalinna tn 2 asuv tanklakompleks. Detailplaneering koostatakse üldplaneeringu kohasena. Planeeringust huvitatud isik on AS Alexela.

Planeeritavat ala ei jagata kruntideks. Lubatud hoonete arv on 3. Planeeringulahendus näeb ette olemasoleva tankla operaatorihoone (ehitisregistrikood 105003864) lammutamise, olemasoleva varikatuse (ehitisregistrikood 221427116) ja kütusemahutite (ehitisregistrikood 220503694) rekonstrueerimise, uue varikatuse koos tankuritega, uue kauplusehoone ja maa-aluste kütusemahutite, parkla ja puhkeala ehitamise. Kavan­datud suurim ehitusalune pind on kokku 1500 m². Ehitiste lubatud maksimaalne kõrgus on 10,0 m maapinnast (13,5 m abs).

Virtsu aleviku Tallinna mnt 14 detailplaneering

Lääneranna Vallavalitsus teatab planeerimisseaduse § 135 lg 7 alusel, et võttis 26.06.2024 korraldusega nr 296 vastu Virtsu aleviku Tallinna mnt 14 kinnistu (katastritunnus 19502:003:0311) detailplaneeringu.

Planeeritava ala suurus on 0,85 ha, sihtotstarve 100% tootmismaa. Planeeringualal asub Elering ASi 110 kV alajaam. Detailplaneeringu eesmärk on jagada Virtsu aleviku Tallinna mnt 14 katastriüksus kaheks katastriüksuseks, määrata moodustatavate katastriüksuste hoonestusala ja ehitusõigus, planeerida tehnovõrgud, lahendada liikluskorraldus ning seada vajalikud servituudid ja kitsenduste ulatused, et püstitada Elektri­levi OÜ alajaama hooned ja rajatised. Planeeringust on huvitatud Elektri­levi OÜ.

Planeeritav ala jagatakse kaheks krundiks suurusega 607 m² (Elektri­levi OÜ alajaam) ja 7891 m² (Elering AS alajaam). Lubatud uushoonete arv kruntidel on vastavalt 3 ja 4, uushoonete ehitisealune pind kokku vastavalt 200 m² ja 400 m². Uute hoonete suurim lubatud kõrgus 12,0 m (ABS kõrgus), korruste arv 2, katusekalle 0–45 kraadi. Planeeringuala asub Virtsu üleujutusala riskipiirkonnas. Üleujutuse esinemistõenäosusega 1 x 100 aasta jooksul (üleujutuse ABS kõrgus 2,26 m) ala planeeringualale ei ulatu. Üleujutusega seotud riskide maandamiseks on planeeringuga antud hoone absoluutkõrguseks vähemalt ± 0,00 = 3,00 m.

Planeeritav ala asub Virtsu aleviku tiheasustusalal. Kehtivas Hanila valla üldplaneeringus on planeeringuala sihtotstarbeks määratud tootmismaa ning sellel on ette nähtud alajaama asukoht. Olemasoleva 110 kV elektrialajaama territooriumile täiendavate hoonete ja rajatiste ehitamine eeldatavalt ei mõjuta negatiivselt üksi või koostoides muu tegevusega Natura 2000 võrgustiku alasid või kaitstavaid loodusobjekte.

Lihula Tallinna mnt 65 detailplaneeringu kehtestamine

Lääneranna Vallavalitsus teatab planeerimisseaduse (PlanS) § 139 lõike 3 alusel Lihula Tallinna mnt 65 kinnistu detailplaneeringu kehtestamisest.

Detailplaneeringu eesmärk on Lihula Tallinna mnt 65 katastriüksuse (tunnus 43001:001:0979) sihtotstarve muuta tootmismaa­st ärimaaks ning määrata ehitusõigus kaubandushoone, kliendiparkla ning vajaliku taristu rajamiseks. Planeeritava ala suurus on 1,78 ha, millel asusid kunagise Lihula piimatööstuse hooned. Planeeringust huvitatud isik on AS OG Elektra.

Planeeritavat ala ei jagata kruntideks. Lubatud hoonete arv kuni 2, suurim hoonete ehitisealune pind kuni 2000 m², suurim kõrgus 10 m, korruste arv 2, katusekalle 0–45 kraadi. Planeeringuga nähakse ette endise piimatööstuse pumbamaja lammutamine ning tehiskünka, lagunenu­d asfaltkatte ja piirdeaia likvideerimine. Sõidukite juurdepääs on kavandatud Pärnu maanteelt kahest kohast. Kauba- ja prügiautode manööverdusala on ette nähtud planeeritava kaubandushoone lõunaosa juurde. Parkimine on lahendatud krundisiselt, parkimiskohtade arv sõidukitele 45 ja jalgratastele 12. Krunt ühendatakse Lihula linna ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga. Sademe- ja drenaaživee juhtimine naaberkruntidele ei ole lubatud. Hoonestusest ja kõvakattest vabaks jääv ala haljastatakse.

Detailplaneeringu avalikul väljapanekul esitati 2 arvamust, millega arvestati ning planeeringut täiendati planeeringuala liikluskorralduse, Tallinna mnt 63 krundiga piirneva ala haljastuse kõrguse ja paiknemise ning kauplusehoone tehnoseadmete (sh ventilatsiooniseadmete väljaviigid) asukoha osas.

Planeeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulisi keskkonnamõjusid, võimalikud on tavapärased ehitustegevusega kaasnevad ajutised riskid ja negatiivsed mõjud.

Tallinna mnt 65 detailplaneeringu illustreeriv kavand.

AS K.Met pälvis Kaitseministeeriumilt „riigikaitsjate toetaja“ hõbetaseme tunnustuse

18. juunil Lillepaviljonis toimunud üritusel andsid president Alar Karis, kaitseminister Hanno Pevkur, kaitseväe juhataja kindral Martin Herem ja Kaitsealiidu ülem kindralmajor Ilmar Tamm 113 ettevõttele ja organisatsioonile üle hõbe- või kuldtaseme eritunnustuse ning ligi 240 tööandjale pronkstaseme tunnustuse.

Tunnustuse pälvisid ettevõtted, kes toetavad reservväelasi, sealhulgas säilitavad nende palga õppekogu- nemiste ajal. Kokku osales tunnustuskonkursil ligi 400 ettevõtet, kelle panust hindasid Kaitseministeeriumi, Kaitseväe ja Kaitsealiidu esindajad.

Lääneranna vallas tegutsev ettevõtte K.Met AS sai „riigikaitsjate toetaja“ hõbetaseme tunnustuse silmapaistva tegevuse eest Eesti riigikaitsjate toetamisel. Tunnustuse võttis vastu Lihula üksikkompanii pealiku abi Karel Kelder.

Tunnustuse pälvinute täieliku nimekirja leiab [siit](#).

K.Met AS esindaja Lihula üksikkompanii pealiku abi Karel Kelder võttis vastu riigipoolse tunnustuse. Foto: erakogu

Parimate kirjateoste autorid kohtusid president Alar Karisega

Eesti lipu 104. aastapäeval, 4. juunil kutsus president Alar Karis, noorte kirja- ja mõttetalgute „Kas ma Eestit unes nägin?“ parimad osalejad tänuüritusele Roosiaeda. Talgute teema oli inspireeritud Juhan Liivi luuletusest. Kokku saadeti 368 tööd, sh esseesid ja luuletusi, nii Eestist kui välismaalt. Üritusel tänas president noori, toimus muusikaline etteaste ning avati parimatest kirjatöödest näitus.

Varbla koolist olid presidendiga kohtuma kutsutud 3. klassi tüdrukud Mirjam Arusalu, Elissa-Mia Haav ja Kärölin Suursiim, kelle jutukestes olevaid mõtteid ja arvamusi samuti välinäitusel lugeda saab.

Palju õnne andekatele õpilastele!

Varbla kooli 3. klassi õpetaja Urve Selberg, president Alar Karis, Mirjam Arusalu, Elissa-Mia Haav, Kärölin Suursiim. Foto: erakogu

Väljavõtted näituselt:

Mulle meeldib, et Eestis on väikeseid kooli. Väikesed koolid on head, sest seal on vähe lapsi ja ei ole nii lärmakas.

Elissa-Mia Haav

Mu peres on viis liiget, aga varsti aprillis on meid kuus.

Minu arust on Eesti lipp väga ilus. Mul on head sõbrad. Armastus on kõige tähtsam.

Kärölin Suursiim

Kui ma näeks unes Eestit, siis ma tahaks unes näha, et kõik inimesed on üksteise vastu sõbralikud ja lahked, ning et keegi ei ole üksteise vastu pahatahtlik ega kuri.

Mina ei oska Eesti riigi kohta midagi halba öelda. Kõik asjad on suhteliselt vägagi hästi.

Mirjam Arusalu

Virtsu Rannahoone MTÜ: Sügisele vastu uusi projekte luues

Anni Pea
MTÜ Virtsu Rannahoone juhatuse liige

Suve lõppedes valmistuvad paljud MTÜd ja turismiobjektid Eestis vaikselt talvepuhkuseks. Siiski on Virtsu Rannahoone MTÜ otsustanud rutata sügisele vastu uute projektide ja ideedega, mis muudavad nende piirkonna veelgi elavamaks ja mitmekesisemaks.

Sel sügisel on kõikidele mittetulundusühingutele suunatud uusi taotlusvoorusid kogukonna elu parendamiseks ning MTÜ Virtsu Rannahoone ka neist toetusi taas taotlema asub. Alustades kogukonnale kasutamiseks mõeldud hoone renoveerimisest kuni aleviku ja ümbruskaudsete külade turvalisuse arendamiseni.

Kogukonnale mõeldud hoone renoveerimine

Virtsu Rannahoone telliskivi punane katus on üks esimesi maamärke praamiliiklejatele Kuivastu-Virtsu suunal. 2024/2025. aasta üheks peamiseks MTÜ projektiks on Virtsu Rannahoone veel renoveerimata katuseosa ehitus, mis väljendub 910-ruutmeetrise eterniitkatuse vahetuses. Möödunud aastal sai MTÜ Hanila Toetusgrupi ja omaosaluse abil tehtud katuse I osa renoveerimine, mille käigus vahetati 702 ruutmeetrit hoone katust. Tehtud töö aitas tagada 2024. aasta suvehooajal peetud ürituste ilmastikukindluse.

Elanikkonna kaitsevõime parendamine

2023. aasta kodanikuühiskonna innovatsioonifondi sügisvoorst taotletud raha eest soetas Virtsu Rannahoone MTÜ Virtsu alevikule ja ümbruskaudsete külade toetuseks 9,5 kW diiselmootoriga elektrigeneraatori. Elektrigeneraatori eesmärk on tagada joogiveepumpas puhta joogivee kättesaadavus pikaajalise elektrikatkestuse korral. Generaatorit on võimalik kasutada ka

muude eluks vajalike teenuste tagamiseks kriisi olukorras. Projekti aitasid rahastada ka Lääneranna Vallavalitsus ja kohalikud ettevõtjad ja eraisikud. 2024. aastal on avatud taas Kodanikuühiskonna Sihtkapitali lehel sama toetusmeede, millest sel aastal valmistutakse toetust taotlema elektrigeneraatori mobiilsuse tagamiseks (haagis).

Ohutu uisuplatsi loomine

Selle aasta jaanuaris loodi Virtsu Muuseumi parkimisplatsile esimest korda uisuplats. Krõbedad miinuskradid ja kogukas lumesadu pakkusid ideaalsed võimalused luua kogukonnale uisutamiseks mõeldud uisuväli. Kohaliku Virtsu Sadama meeskonna ja piirkonna kutseliste ja vabatahtlike päästjate abiga loodud liuväljal said lapsed proovida sõitu soome kelguga ning väikesemad katsetada uisutamist. Ka sel aastal on plaanis tagada ohutud võimalused talviseks uisutamiseks ning selle elavdamiseks kasutatakse Kohaliku Omaalgatuse Programmi taotlusvooru.

Koolitused kodanikele

Virtsu Rannahoone MTÜ on teist aastat järjest korraldanud kodanikele koolitusi. 2023. aastal võõrustati Pärnumaa Arenduskeskuse koolitajaid KOP toetuste ja ettevõtluse arendamise koolituse tegemist. 2024. aastal korraldati koostöös Päästeameti, PPA ja mereohutusega tegeleva Lääne-Eesti Vabatahtliku Reservpäästerühmaga kodanikekoolitusi kriisi, küberturvalisuse ja kelmuste ning mereohutuse teemadel. 2025. aasta kodanike koolituste teemad selguvad 2025. aasta jaanuariks.

Virtsu Jaanik ehk pika laua pidu Virtsu rannahoone promenaadil. Fotod erakogu.

Virtsu Muuseumi parkimisplatsile rajati uisuväljak.

Projektirahade eest soetati 9,5 kW diiselmootoriga elektrigeneraator.

Meenutame vahvat perepäeva Kõmsil

Lilia Urb
Kõmsi Külaseltsi eestvedaja

L aupäeval, 1. juunil oli Kõmsi Lasteaed-Algkooli juures eriti lustakas päev! Inimesed lähedalt ja kaugemalt kogunesid peale Kõmsi Rahvamajas etendunud muusikali „Rapunsel“ koolimaja ette, et nautida perepäevaks planeeritud vahvaid tegevusi. See oli ka justkui preemia kõikidele imelistele muusikalis osalejatele, kuna see oli vapustav. Pärast etendust läks melu lahti juba koolimaja ees.

Kastironimine

Kas oled kunagi kastide otsas roninud? Kõmsil sai seda teha! Ronimiskastid pakkusid nii nalja kui ka väljakutset. Kõrgeim saavutus oli 28 kasti. Osa võtsid nii eelkoolialised kui ka täiskasvanud. Aitäh Seiklusring. Eriti tore oli teada saada, et kastironimise instruktor on lapsepõlves veetnud palju aega Kõmsil.

Trikitõukerattad

Trikitõukeratturi ja -ratta töötuba koos show'ga tõi välja parimad rattatrikid ja -oskused. Küll oli vägev vaadata! Lisaks loositi auhindu ja jagati meeneid.

Vibulaskmine Kaitseliidu ja noorte abiga

Täpsusküsimuse lahendasid vibulaskjad, kes said proovida kätt ja silma vibulaskmises. Seda kõike Simo ja Marise juhendamisel ning noorkotkaste ja kodutütarde abiga.

Näomaalingud

Näomaalingute telgis said lapsed muutuda tiigriteks, liblikateks või kelleks iganes, nad soovisid saada, sest Pille ja Helena aitasid need soovid teoks teha.

Batuudid

Sel korral oli platsil kaks suurt batuuti, mis pakkusid hüppamisrõõmu kogu päevaks nii suurtele kui ka väikestele.

Hobustega ratsutamine

Päris hobustega sõitmine oli paljude laste unistus, mis sellel päeval täitus. Massu Ratsaklubi oli kohal koos oma armsate ponidega. Aitäh teile!

Koduloomade nurgake

Ka sel aastal tervitasid lasteaiä õuealal kõiki külalisi armsad kitsed ja teised koduloomad, keda sai paitada. Aitäh, imeline Annike selle eest!

Kepphobuste võistlus

Eraldi väga oodatud ala selleaastasel perepäeval oli kepphobuste võistlus, kus lapsed kihutasid üle takistuste. See oli tõeline rõõm ja samas kogenenumatele mõnus väljakutse. Parim auhind oli rosett nagu tõelistel ratsavõistlustel. Kepphobuste võistlus sai teoks tänu Säte-Liile ja Helisele ning teistele noortele ja lastevanematele. Ja loomulikult suured tänu Kristelile, meie võraturale noorsootõtajale Lõpelt, noorte toetamise eest.

Fotobox

Esimest korda oli meil kohal ka fotobox. Kõik, kes vähegi soovisid, said teha pilte ja need trükiti kohapeal kohe ka kaasa. Mälestuseks on piltidel külaseltsi ja kooli logo.

Maskotid

Päeva üks kõige erilisemaid hetki oli siis, kui koolimaja uksest väljusid üllatuskülalised. Suur karu ja jänese-preili, kes tantsisid ja lõbutsesid koos laste ja peredega.

Toitlustus

Ka sel aastal said kõik perepäeval olnud lapsed tasuta jäätist! See oli palava ilmaga asendamatu kosutus. Aitäh, Sälli ja Laur ning Virtsu Sadama kohvik. Lisaks oli terve päeva avatud Kolme Õe Kohvik. Ning kohal oli tore marjamüüja.

Vabatahtlike abi ja toetajad

Üritus ei oleks olnud võimalik paljude vabatahtlike abita. Erilist tänu väärrib Lääneranna Noortekeskuse vabatahtlik Marina Saksamaalt, kes aitas kaasa ürituse korraldamisel. Kuna ilm muutus ootamatult palavaks, siis laste seas oli väga populaarseks jahutuseks vihmuti. Suured tänu Kõmsi Koolile.

Sündmus sai teoks tänu Haridus- ja Teadusministeeriumile, Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse Ideepuhuri projektifondi ja Lääneranna Vallavalitsuse ürituste toetusele. Kepphobuste võistluse toimumist toetas MTÜ Hanila Toetusgrupp.

Kõmsi Külaseltsi neljas perepäev oli täis rõõmu, naeru ja põnevaid tegevusi. See oli päev, mis tõi kokku kogukonna liikmed ja pakkus meeldejäävaid hetki kõigile osalejatele. Ootame juba järgmise aasta perepäeva suure huviga!

Perepäeva üllatuskülalisteks olid maskotid. Foto: Lilia Urb

Maailmakoristuspäev juhib tähelepanu e-sigareti kahjulikule keskkonnamõjule

Eger Karuse
Turundus- ja kommunikatsioonijuht, Maailmakoristuspäev Eesti

Maailmakoristuspäev toimub tänavu seitsmendat korda 20. septembril ning sel aastal esimest korda ÜRO ametliku kalendripäevana. Lisaks koristamisele pööratakse Eestis erist tähelepanu elektroonilise sigareti ehk veibi kahjulikule keskkonnamõjule.

Mullu võttis kodanikualgatusel osa ligi 56 000 eestlast ja 19 miljonit inimest üle ilma. „Oleme kaasanud inimesi lasteaiast ülikoolini, ettevõtteid ja kogukondi. Maailmakoristuspäev on eelkõige ennetustöö,“ märgib Eesti maailmakoristuse eestvedaja Elike Saviorg. Eesti kõige aktiivsem koristaja on õpilane – suisa 92% Eesti koristajatest olid mullu lapsed ja noored.

Viimastel aastatel on üha kasvanud ühekordsete elektrooniliste sigarettide kahjulik mõju. „Ühekordne e-sigaret on Eestis täna väga suur probleem. Algselt suitsetamisest loobumise lihtsustamise egiidi all müüdnud toode on leidnud hulgaliselt tarbijaid ka inimeste hulgas, kes varem tubakatooteid ei tarvitanud. Eriti suur on tarbijaskond noorte naiste ja laste hulgas,“ tõdeb Saviorg.

2021. aasta Tervise Arengu Instituudi uuringu järgi oli Eesti noorte hulgas vaieldamatult kõige populaarsem tubakatoode e-sigaret. Uuringust selgus, et viimase nelja nädala jooksul oli seda tarvitanud 30% 14–15-aastastest ning 48% 16–18-aastastest õpilastest. Tänapäevase populaarsuse juures on veipijate hulk ilmselt kasvutrendis.

„Lisaks tervisekahjule on ühekordne elektrooniline sigaret ka jäätmena ütlemlata problemaatiline. Tänu tugevale kestale laguneb veip looduses küll aeglaselt ning tihti jõutakse see enne ära koristada kui liitiumioonaku kurja tegema hakkab, ent leostuda võivate ainete hulk on muljetavaldav ja mürgine,“ selgitab Maailmakoristus Eesti eestvedaja.

Ta lisab, et taaskasutuse vaates on toote käitlemine tömahukas, sest ühekordne veip ei ole avatav, küll aga on liitiumioonakus kasutatavad materjalid väärtuslikud: „Ametlikult müüdnud kogusest suudetakse kokku korjata vaid umbes viis protsenti! Seda nii vähesel tead-

likkuse, kuid kindlasti ka keerulise tagastusprotsessi tõttu.“

Kasutatud veipe võetakse vastu jäätmejaamas, väikeelektronika kogumispunktides ning neid müüvates kauplustes. „Kuna aga tarbija jaoks lihtsat kogumise viisi ei ole, lõpetab 95% veipidest prügikastis või looduses. Lisaks tarbimisest loobumisele aitaks probleemi ulatust kindlasti vähendada ühekordse toote vältimine ning selle väljavahetamine korduvalt kasutatava toote vastu,“ nendib Saviorg. Ta lisab, et kasutatud ühekordsed e-sigaretid tuleb utiliseerida kas lähimasse vastuvõtupunkti või selle puudumisel viia need toidupoe või mõne muu kaupluse patareide kasti, sest ka sealtsaadi jõuab veip õige käitleja juurde.

Teeme elule ruumi

Viimaste aastate koristustalgud on näidanud, et üha enam leitakse loodusest lisaks tavapärastele suitsukonidele ka kasutatud ühekordseid e-sigarette. „Oleme varem rääkinud eri jäätmeliikidest, sellistestki, mis tihti prügina ei tundu. Näiteks suitsukonidest. Ja kui möödunud aastal pöörasime erilist tähelepanu ühekordsetele plastist kalmuküünaldele, mis vedelevad usumatutes kogustes prügina nii kalmistutel kui surnuaedade servades, siis tänavu püüame jõuda inimesteni, kes tarvitavad ühekordseid e-sigarette,“ kirjeldab Eesti maailmakoristuspäeva eestvedaja Elike Saviorg.

2024. aasta üleilmse maailmakoristuspäeva peamine sõnum – teeme elule ruumi – rõhutab meie ühiste jõupingutuste tohutut mõju. „Koristades oma kodukohta ja ümbrust, teeme ruumi uutele võimalustele ning loome soodsa pinnase loodusele õide puhkemiseks. Samuti muudame sellega ka kõigi kogukondade elukeskkonna turvalisemaks ja tervislikumaks,“ selgitab maailmakoristuspäeva turundus- ja kommunikatsioonijuht Eger Karuse.

Ta lisab, et nii looduses kui ka linnakeskkonnas koristades aitame muuta inimeste mõttemaailma ning loome sõna otseses mõttes rohkem ruumi kõigile elus-

» olenditele, et nautida rohealaid ning et elu looduses saaks lokata.

Loome koos puhtama maailma - tule 20. septembril maailmakoristuspäevale! Koristust saab läbi viia nii üksi kui väikese või suurema seltskonnaga, kaasates tegevusse kasvõi terve kogukonna ja sõprusseltsi. Suuremaid avalikke koristusi on kõigil võimalik ka maailmakoristuse kodulehel maailmakoristus.ee registreerida, kutsumaks sekka rohkem huvilisi.

Koristuspäeval võib iga inimene leida endale südamelehedase paiga ja selle prügist puhtaks teha. Igasugune panus on tähtis ja vajalik. Igal aastal on tuhandet eestlased noppinud linnatänavatelt, metsast, randadelt ja mujalt tonnide viisi prahti. Käiste üleskäärimine ja koristamine on aga parim viis mõelda korra läbi oma harjumused, valikud ja elustiil.

Samuti ei tohiks ära unustada asjaolu, et kõik veed viivad Läänemerre, mis tähendab, et ka näiteks kõige kaugemas Eesti paigas elava inimese kanalisatsiooni-vesi jõuab lõpuks merre välja.

2024. aasta maailmakoristuspäeva rannakoristused said alguse juba suvel ning 29. augustil tähistame Läänemere päeva. 20. septembril aga tulevad kümned tuhandet eestlased välja, et kõik koos maailmakoristuspäeval oma kodupaigad puhtaks kraamida. Maailmakoristusele saab registreeruda alates augusti keskpaigast maailmakoristus.ee kodulehel, samuti saab veebilehel registreerida avaliku koristuspaiga või -aktsiooni.

Abiks koristuse organiseerijale

- » Prügi soovitage korjata enda ümbruskonnast. Sobib nii roheala, rand, kalmistu kui ka linnatänav. Vajadusel võta koristuskoha leidmiseks ühendust kohaliku omavalitsusega
- » Väikeprügi kogumiseks soovitage kasutada taaskasutatud kotte (vanad saia- ja leivakotid). Neid on mugav avalikesse konteineritesse panna
- » Prügi ladustamiseks soovitage kasutada avalikke või võimalusel isiklikku prügi-konteinerit. Vajadusel küsi nõu kohalikest omavalitsusest
- » Ohutuse tagamiseks soovitage kasutada kindaid, vajadusel helkurvesti
- » Registreeri koristus maailmakoristus.ee kodulehel
- » Küsimuste korral võta ühendust maailmakoristuspäeva tiimiga - info@maailmakoristus.ee

Mida on oluline teada veipide kohta?

- » Elektroonilist sigaretti kutsutakse ka e-sigarettiks, e-suitsuks ja veibiks.
- » Võimalusel tarbi e-sigaretti vähem. Kui aga tarbid, siis eelista korduvkasutatavat.
- » Ära viska e-sigaretti tavalisse prügis! E-sigaret on väikeelektroonika seade.
- » E-sigaret sisaldab lisaks muudele materjalele liitiumioonakut, mis on oma olemuselt patarei ning sisaldab keskkonnale hulganisti ohtlikke aineid.
- » Veibi akut on võimalik võtta taaskasutusse, ent toote käitlusprotsess on ütlemlata keeruline, sest sigaret ei ole avatav ning aku seal sees on plahvatusohtlik.
- » Elektrooniliste sigarettide kokkukogumisel on probleemiks madal teadlikkus ja tagastamise keerukus.
- » Kasutatud veip tuleb viia kas jäätmejaama, tagastada see kaupluse väikeelektroonika kogumiskasti või patareikasti.
- » Kuigi tegemist on väikeelektroonika seadmega, siis ka patareikasti pannes jõuab kasutatud toode õige käitlejani.
- » Vana e-sigareti peavad vastu võtma kõik väikeelektroonika kogumise kohustusega jaemüüjad.

MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts kuulutab välja EMKVF „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ 2024. aasta taotlusvooru

Projektitoetuse taotlusi võetakse vastu järgmistes tegevussuundades:

1. Vee-elusressursside väärindamine ja otseturustamine. Toetusvahendite maht 231 582,61 €.
2. Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine. Toetusvahendite maht 500 000 €.
3. Majandustegevuse mitmekesistamine. Toetusvahendite maht 231 582,61 €.
4. Looduskeskkonna tingimuste parendamine. Toetusvahendite maht 50 000 €.
5. Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine. Toetusvahendite maht 92 633,05 €.
6. Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine. Toetusvahendite maht 92 633,04 €.

Projektitoetuste taotlusi saab esitada ainult e-PRIA iseteeninduskeskkonnas www.pria.ee 4.-17. september 2024 (17. septembril kuni kell 23.59).

Projektitoetust saavad taotleda:

- » Vee-elusressursside väärindamise ja otseturustamise tegevussuund: kalandussektori mikroettevõtjad ja tulundusühistud.
- » Sadamate taristu parendamise ja pakutavate teenuste mitmekesistamise tegevussuund: KOV-id, KOV-i MTÜ-d ja SA-d, kalandussektori MTÜ-d ja SA-d, kalandussektori ettevõtjad.
- » Majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuund: kalandussektori mikroettevõtja, kes on 2023. aastal

tegelenuk piisaval määral majandustegevusega kalapüügi tegevusalal (lossitud kalapüügi väärtus on suurem kui 2029,20 €).

- » Looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuund: KOV-i või KOV üksus, MTÜ või SA.
- » Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuund: KOV või KOV-i üksus, MTÜ või SA.
- » Kalurite teadmiste ja oskuste edendamise tegevussuund: MTÜ ja SA või kalandussektori ettevõtja.

Projektitoetust saavad taotleda need eelpool loetletud juriidilised isikud, kelle tegevus viiakse ellu Läänemaa kalanduspiirkonnas – Lääne-Nigula, Vormsi, Läänemaa (endise Hanila ja Lihula valla piirkonnas) vallas või Haapsalu linnas. Juhul kui toetatav tegevus panustab mõne teise piirkonna eesmärkidesse, mille eesmärk ja ulatus on laiem kui Läänemaa piirkond, võib tegevust ellu viia ka teistes piirkondades, näiteks otseturustamisega seotud tegevused, looduskeskkonna parendamisega seotud tegevused, koolitused, sündmused jms.

Projektitaotluste hindamine

Esitatud taotlusi hindab MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Seltsi üldkogu kinnitatud hindamiskomisjonist vähemalt 5 komisjoni liiget alljärgnevate kriteeriumite alusel:

Üldised hindamiskriteeriumid

1. Projekti kooskõla Läänemaa rannakalanduse strateegia eesmärkidega
2. Kavandatud tegevuste realistlikkus

- 3. Kavandatud tegevuste kestlikkus
- 4. Kavandatud tegevuste uuenduslikkus
- 5. Projektitaotluse esitaja taust
- 6. Kavandatud tegevuste keskkonnasäästlikkus

Teljespetsiifilised hindamiskriteeriumid

Vee-eluressursside väärimine ja otseturustamine

- » Kavandatud tegevuse toel kasvab kõrgema lisandväärtusega toodete loomine
- » Kavandatud tegevusega väärimatakse kohalikke ressursse (kohalikku kala ja teisi vee-eluressursse)

Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine

- » Kavandatud tegevuse toel kasvab sadamas pakutavate teenuste mitmekesisus
- » Kavandatud tegevuse toel kasvab sadama kasutatavus

Majandustegevuse mitmekesistamine

- » Kavandatud tegevus aitab kaasa lississetuleku loomisele
- » Kavandatud tegevuses rakendatakse kohapealseid ressursse

Looduskeskkonna tingimuste parandamine

- » Kavandatud tegevus aitab parandada looduskeskkonna tingimusi
- » Kavandatud tegevuse toel paraneb kalavarude olukord

Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine

- » Kavandatud tegevused on suunatud laiale isikute ringile
- » Kavandatud tegevused aitavad kaasa kalandus- ja merendustraditsioonide säilimisele ja edendamisele

Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine

- » Kavandatud tegevuse tulemul omandab projektis osalenu uue vajaliku oskuse

Hindepunkte antakse taotlustele 0-5. Taotluste paremusjärjestus moodustatakse taotluste alusel, mille koondhinne on vähemalt 60% maksimumhindest ehk koondhinne on 3 või sellest suurem. Paremusjärjestus moodustatakse iga tegevussuuna kohta eraldi kuni vahendite lõppemiseni tegevussuunas. Projektitoetuste taotluste paremusjärjestuse ning rahastamise ettepaneku kinnitab Läänemaa Rannakalanduse Seltsi üldkoosolek.

Projektitaotluste detailse hindamiskorra ja kriteeriumitega saab tutvuda ühingu koduleheküljel www.lrs.ee projektitoetuste jaotuses.

Konsultatsioonivõimalused

Info ja konsultatsioonide saamiseks võtta ühendust telefonil +372 5301 9815, e-posti aadressil info@lrs.ee või eelkõikuleppel MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Seltsi kontoris aadressil Nurme 2, Haapsalu.

Valiku erinevatest abimaterjalidest taotluse koostamiseks leiab ühingu koduleheküljelt www.lrs.ee jaotisest „Projektitoetused“.

Kontrollituim sotsiaalteenus on nüüd hooldekodu

Meeli Tuubel

Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna nõunik

Foto: Adobe pidipank

Hooldereform jõustus 1. juulil 2023 ja tähendas avaliku sektori rahalist sekkumist hoolduse vajajate ja nende perede suhtes, et muuta hooldekodukoht rahaliselt kättesaadavaks. Aasta hiljem, 5. juulil 2024 tegi Riigikohtu üldkogu otsuse, kas see ülesanne oli õigesti seatud ja omavalitsuste jaoks õiglaselt rahastatud.

Aastajagu kehtinud sotsiaalhoolekande seaduse muudatuse arutelu jõudmine Riigikohtu täiskooosseisu otsuseni selle kaalukuse tõttu märgib kohtuvõimu efektiivsust ja kohalike omavalitsuste teadlikkust oma õiguste kaitsmisel. 16. aprillil kogu päeva kestnud üldkogu istung oli ka avalikult jälgitav. Paljud senised hooldekodukoha kättesaadavuseks toetuse saanud lähedased jälgisid mõningase murelikkusega 18 riigikohtu kohtuniku õigusvaidlust, küll aga täiesti arusaadavat arutelu.

Üldhooldusteenust peab nii korraldama kui rahastama kohalik omavalitsus

Riigikohtu vaidluse keskmes ei ole küsimus, kas riigi otsus rahastada seniselt enamasti eakate ja nende perede õlul olevat kallist hooldekoduteenust oli õiguspärane, vaid kas selle ülesande täitjad, omavalitsused on õiglaselt rahastatud täpsustatud kohustuse täitmiseks. Kohus kinnitas, et eakate hoolduse korraldamine on omavalitsuslik ülesanne.

Hooldereformiga täpsustati seaduses selle kohustuse ulatust rahastamisel ja omavalitsustele anti raha vastavalt eakate osakaalule elanikkonnas, 2023. aastal 39,2 ja 2024. aastal 59,4 miljonit eurot, järgnevatel aastatel arvestatakse ka omavalitsuste maksutulu tõusuga pensionäride tuludest. 2023. aasta rahastusest on omavalitsused kasutanud 25,7 miljonit eurot otseselt hooldekodude hoolduskulude tasumiseks ja ülejäänud võimaldas omavalitsustel korraldada elamist toetavaid teenuseid.

Kohtusse jõudis omavalitsuste ebaselgus, kas riigi antud ülesanne rahastada hooldekodu kohamaksumuselt hoolduspersonali kulude osa on sedavõrra ulatuslik reguleerimine riigi poolt, et see muutub riiklikuks ülesandeks ja teenusekorraldus peaks olema teistsugune.

Alternatiivina tuli kohtul arutada, kas omavalitsusliku ülesande korral on see rahastatud õiglaselt: kas omavalitsuse jaoks on hooldekodus hoolduskulude ülesande rahastamine sedavõrra ülemäärane kohustus, et kannatavad teised avalikud teenused nagu tänavate korrashoid või lasteaedade kohtade tagamine. Riigikohtu seisukoht on, et ülemääraseid kulutusi hooldekodukoha tagamiseks peab iga omavalitsus halduskohtus tõendama.

Riigikohtu üldkogus lahendati omavalitsuse ülesannete rahastamise probleem laiemalt

Hooldekodukoha osalise rahastamise ülesande vaidlus lahendas tegelikult laiemalt omavalitsuslike ülesannete rahastamise põhimõttelisi küsimusi. Tuliseid arutelusid on olnud viimase kahe aasta jooksul Riigikogus, sotsiaalkomisjonis, meedias ja kohalike omavalitsustega. Sotsiaalkindlustusamet jälgis hooldereformi rakendamisel erilise tähelepanuga üldhooldusteenuse osutajate teenuse kvaliteeti ning regionaal- ja põllumajandusministeerium hoidis silma peal omavalitsuste kulutustel.

Sotsiaalhoolekande seaduse muudatus, et osa hooldekodude kuludest tuleb omavalitsusel kanda riigi antud rahatoega, sõltumata teenust vajava inimese ja tema perekonna rahakotist, ei tähendanud omavalitsuste vabastamist kohustusest korraldada hooldusteenuseid ega rahastada neid vastavalt vajadusele. Omavalitsuse ülesanne on kohapeal korraldada erinevaid sotsiaalteenuseid ja kujundada pikaajalise hoolduse teekond: kas ühel hetkel on tarvis abistamist kodus, aidata liikuda sotsiaaltranspordiga tervishoiuteenustele, kohandada avalikku ruumi erivajadusi arvestavaks või kui miski muu ei aita, otsustada koos hooldust vajava inimese ja tema perega professionaalse hoolduse kasuks hooldekodus.

Erinevad arusaamad omavalitsuste õiglasest rahastamisest võisid tuleneda sellest, et eelistatakse ööpäevaringset turvalisust pakkuvat hooldekodu kodus abi osutamisele, kus inimesel ja tema lähedastel on vaja oma toimetulekut rohkem ise korraldada. Mõjutab ka kaugemal elamine keskustest ja eluruumide kehvad olukorrad.

Omavalitsusele on antud õigus otsustada hooldekodu kohamaksust tasutava hoolduskulude piirmäär, mis aitab hoida omavalitsuse kulud kontrolli all. Mõnes kohalikus omavalitsuses on tehtud otsused, et inimeste valik ei piirduks vaid vähemate tingimustega hooldekodudega. Samas sätestab seadus ka kättesaadavuse põhimõtte, mis tähendab, et hooldekodu kohamaksu piirmäär ei tohi olla nii madal, et üldhooldust vajavad inimesed ei saa teenust üldse või peab selleks liiga kaua ootama. Täpsustuseks, hooldereform keskendub eakatele, mitte psüühilise erivajadustega inimestele, kelle jaoks on riik korraldanud erihoolekandeteenused.

Hooldekodude kulud on suurenenud paratamatult

Õiglane ei oleks ka arvata, et hooldereformita hooldekodude tasud ei oleks tõusnud. Hooldekodude kulud on olnud aastaid pinges, kuna ligi 80% kuludest kätseid hooldekodudes olivad ja nende pered ning tõusnud kulude jätmise üksnes peredele oleks ebaõiglane.

Senise kalleima sotsiaalteenuse rahastuskoorem on nüüdseks nihkunud avalikule sektorile, prognooside

kohaselt peaks inimeste omafinantseering vähenema 52%-ni.

Riigi rahastus oli suunatud just hoolduspersonali jaoks, et panustada madala palgataseme tõstmiseks kõrge kvalifikatsiooninõudega hooldustöötajate ja nende abistajate jaoks. Hooldereformiga nähti ette kohustus muuta ka hooldustöötajate töökoormus madalamaks. Jõustudes küll 2026. aastal, täidavad paljud hooldekodud siiski nõuet juba praegu. Ootus sotsiaalteenuste kvaliteedi paranemisele on suur: paremad tingimused, suurem privaatsus ja hooldustöötaja suurem tähelepanu.

Eelmisel aastal tegi hooldekodukoha valiku 940 inimest, kellest 80% tegid selle valiku pärast hooldereformi jõustumist 1. juulil. Hooldusvajadus oli suur, muudatus aitas vähendada omastehooldajate koormust. Meil on 30 000 täisealist pereliiget, kes hooldavad oma lähedast, neist pool on suure hoolduskoormusega, rohkem kui 20 tundi nädalas. Hooldust vajavad inimesed ei tekkinud hooldereformi tõttu, vaid tulid hooldereformiga nähtavaks.

Toitjakaotuspensioni asendab 2026. aastal uus toetusliik

Sotsiaalministeerium

Sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo saatis 19. juunil kooskõlastusringile eelnõu, millega luuakse perehüvitiste seadusesse ühe või mõlemad vanemad kaotanud lastele toitjakaotuspensioni asemel ühtlane toitjakaotustoetus. Uuele süsteemile üleminek on planeeritud 1. oktoobrist 2026.

Sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo sõnul ei sõltu loodava toetuse suurus edaspidi lahkunud vanema välja teenitud vanaduspensionist ega pereliikmete arvust, vaid on lastele ühetaoline ja võtab arvesse lapse ülalpidamiskulu. Toetuse suurus on 2026. aastal 343 eurot ja sellega samal ajal on võimalik taotleda ka töövõimetustoetust.

Hetkel kehtiva süsteemi kohaselt makstakse lapsele, kes on kaotanud ühe või mõlemad vanemad, toitjakaotuspensioni või rahvapensioni toitja kaotuse korral. Toitjakaotuspensioni suurus sõltub surnud vanema välja teenitud vanaduspensioni suuruselt ja surnud vanema laste arvust, kellele toitjakaotuspension määratakse. Nõutava pensionistatõõ puudumisel on lapsel õigus toitja kaotuse korral rahvapensionile, kui surnud vanem on elanud vähemalt aasta enne surma Eestis. Eeltoodu tõttu on lastele makstav toitjakaotuspension väga erineva suurusega ega toeta paljudel juhtudel lapsi piisavalt. Eriti haavatavas olukorras on lasterikkad pered.

Uue süsteemiga makstakse toetust kuni 19-aastaseks saamiseni, õppimise korral kuni 21-aastaseks saamiseni. Võrreldes varasemaga laieneb ka toitjakaotustoetuse saamist võimaldavate õppeasutuste ring.

Kõik alla 24-aastased lapsed ja noored, kellele on enne 1. oktoobrit 2026. aastal määratud riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel toitjakaotuspension ja kelle pension on kõrgem kui määratud toetuse summa, saavad ka edaspidi toetust endises summas. Kui aga senine toitjakaotuspension oli väiksem või sama suur

Foto: Adobe pildipank

kui kehtima hakkav toetus, hakkavad nad toetust saama 2026. aasta 1. oktoobrist 343 eurot.

Uusi pensione toitja kaotuse korral riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel alates 1. oktoobrist 2026 enam ei määrata. Küll määratakse ja makstakse edasi eriseaduste alusel makstavaid toitjakaotuspensione, seega antud muudatused eripensione ei puuduta.

Toitjakaotuspensionide muudatuste käigus jätkatakse varem määratud pensionide maksmist leskedele kuni eelnevalt määratud tähtajani. Nii näiteks vanaduspensionieas olevale lesele, kes saab toitjakaotuspensioni, makstakse seda edasi tähtajatult. Osalise või puuduva töövõimega lesele makstakse pensioni edasi kuni kehtiva töövõime otsuse lõpptähtajani. Uue töövõime otsuse korral makstakse talle Töötukassa kaudu töövõimetoetust. Terveks tunnistamise korral lõppeb ka õigus toetusele.

Toitjakaotuspensionide reformimise käigus otsustati teha muudatus ka lapseootel naistele, kes ei tööta ja kelle lapse teine vanem on surnud. Edaspidi on neil võimalus saada vanemahüvitist 70 kalendripäeva enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva. Nimetatud eelduseks on asjaolu, et mittetöötaval rasedal emal on piisavalt keeruline leida tööd, seetõttu makstakse neile vanemahüvitist 70 kalendripäeva enne lapse sündi. Alates lapse sünnist on neil jätkuvalt õigus vanemahüvitisele.

Võidukas Tuudi meeskond. Fotod: Anett Kumm

Lääneranna valla VII suvemängudel võidutses Tuudi

Janar Sõber

Lääneranna valla VII suvemängude peakohtunik

Juuniku viimasel laupäeval toimusid Lihula Gümnaasiumi staadionil Lääneranna valla 7. suvemängud, millest võttis osa ligi kolmsada sportlast üle kogu valla. Esindatud olid Kirbla, Lihula, Lõpe-Oidrema, Tuudi ja Vatla piirkond. Tiheda rebimise tulemusel viisid võidukarika koju Tuudi piirkonda esindanud sportlased.

Lääneranna valla järgmiste suvemängude planeerimine algab igal aastal käimasoleva võistluse lõppemisega. Nii ka seekord, kui ideid ja parandusi pakuti kohe, 2023. aasta suvel Oidremal võistluse lõppedes. Ametlikult algas sündmuse ettevalmistamine käesoleva aasta alguses, kui saime korraldusmeeskonnaga kokku ning jagasime peamised ülesanded ja korrigeerisime juhendit.

Kokku oli võistlustel kavas seitse traditsioonilist võistkondlikku ala ja viis individuaalala.

Omavahel võeti mõõtu pendelteatejooksus, jalg-, korv- ja segavõrkpallis, lauatennises, mälumängus ning köieveos, samuti sai igaüks end proovile panna nooleviskes, *discgolf*'i täpsusvisetes, sangpommi rebimises, viimase mehe jooksus ja uue alana tuletõrjevooliku rullimises.

Lääneranna valla tähtsaim spordipäev algas Lihula kooli esisel platsil traditsioonilise vallavanema tervituse ning lipuheiskamisega, misjärel suunduti staadionile. Võistluspäev algas väljaspool arvestust toimunud laste staadionijooksuga, kus võitja oli iga väike sportlane. Valla suvemängude esimeseks võistluskavva kuulunud alaks oli pendelteatejooks. Õnneks kukkumisi

ega teatepulga kaotust sel korral ette ei tulnud ning päeva esimese alavõidu noppis Tuudi. Seejärel oli järg meeskondlike pallimängude (sh lauatennise) ning individuaalalade päralt.

Meeskondlike alade võite jagus pea igale kohale tulnud ja võistelnud piirkonna esindajale: pendelteatejooksus ja jalgpallis võidutses Tuudi, segavõrkpallis Kirbla, korvpallis ja lauatennises Vatla, köieveos ja mälumängus ei olnud vastast Lihulale. Individuaalalade kokkuvõtlikus arvestuses oli parim samuti Kirbla. Alavõiduta jäi sel korral eelmiste suvemängude korraldaja ja 2022. aasta võitja – Lõpe-Oidrema ühine võistkond.

Neli esimest piirkonda said kõik üldarvestuses kirja 2 alavõitu, mis tähendas, et seis on väga tasavägine ja nii läkski hõbe- ja pronksmedalite lugemiseks. Öhtuks selgus, et 70 punkti ja kahe kuldmedali ning samapalju hõbeda ja pronksiga on võitja Tuudi kant. Teise koha sai 70 punkti ning kahe kulla ja viie pronksiga Vatla kant. Kolmanda koha saavutas 68 punkti, kahe kulla ja hõbeda ning ühe pronksiga Lihula võistkond, ning neljanda samuti 68 punktiga, kuid kahe kulla ja samapalju hõbedaga Kirbla. Lõpe-Oidrema pidi seekord leppima 52 punkti ja viienda kohaga.

Siinkohal on paslik mainida, et läbi aegade ongi need viis kanti – Lõpe-Oidrema, Kirbla, Lihula, Vatla ja Tuudi – kõige spordilembesemad osalejad, kuigi seitsmeaastase ajaloo jooksul on peaauhinna võitjate seas olnud ka nii Massu kui Hanila piirkonna esindajad.

Kokku osales Lääneranna valla 7. suvemängudel 253 inimest, neist 114 meest, 67 naist, 40 poissi ja 32 tüdru- ➤

Läaneranna valla 7. suvemängud
29.06.2024, Lihula staadion

KOONDTABEL

Peakohtunik: Janar Söber
Sekretärid: Kristina Kukk, Sölvi Männik

VÖISTKOND		VÖISTLUSALAD									KOKKU	I	II	III	IV	V	KOHT
		Pendelleatejooks	Segavõrkpall	Jalgpall	Tänavakorvpall	Lautennis	Kõievedu	Mälumäng	Ind.alade koond								
KIRBLA	Koht	II	I	II	IV	IV	IV	IV	I	68	2	2	0	4	0	IV	
	Punkte	10	12	10	6	6	6	6	12								
LIHULA	Koht	V	IV	V	II	II	I	I	III	68	2	2	1	1	2	III	
	Punkte	5	6	5	10	10	12	12	8								
LOPE- OIDREMA	Koht	IV	II	IV	V	V	V	V	II	52	0	2	0	2	4	V	
	Punkte	6	10	6	5	5	5	5	10								
TUUDI	Koht	I	V	I	III	III	II	II	V	70	2	2	2	0	2	I	
	Punkte	12	5	12	8	8	10	10	5								
VATLA	Koht	III	III	III	I	I	III	III	IV	70	2	0	5	1	0	II	
	Punkte	8	8	8	12	12	8	8	6								

Läaneranna valla VII suvemängude koondtabel.

kut. Kirblat esindas 48 inimest, Lihula ja Löpe-Oidrema kante võrdselt kumbagi 56, Vatlat 54 ja Tuudit võrreldes teiste kantidega oluliselt vähem – 39 inimest.

Nii nagu ülalpool kirjas, algas tänavuste suvemängude ettevalmistus juba möödunud võistluse lõppedes. Mida täpsemaks läks võistluse planeerimine, seda suuremaks kasvas meeskond ja pikemaks läksid meie õhtused koosolekud ja ettevalmistused.

Täna kõiki piirkondi ja nende esindajaid, kes võistkonnad kokku panid. Suur tänu Lihula nooleviske klubile ning Lihula päästekomandole võistlusalade vedamise eest, GreenCube OÜ-le, kes võttis südameasjaks laste võistlusala auhinnalaua katmise. Minu tänu kuulub toitlustajatele – Ragne Kalmetile ja tema meeskonnale, samuti päevajuht Paavo Veermäele, fotograaf Anett Kummile ning loomulikult kõikidele kohtunikele. Aitäh ka Pärnumaa Spordiliidule, kes meie spordipeole

õla alla paneb. Eriline tänu Lihula gümnaasiumi noortele, kes vabatahtlike kohtunike ja abilistena meile oma aja ja energia andsid: Kaire Pärnpuu, Kirsi Kunz, Radele Kanter, Liisbet Söber, Johanna Tšekenjuk, Teresa Lepp, Sofia Loretta Vester, Gregor Henrik Mölder, Karl Robin Raud, Sten Martin Viidema, Henry Kurnim, Kaarel Maiko Tšekenjuk ja Mattias Idvani. Suur tänu sekretäriaadi ja kogu IT-süsteemi arhitektidele – Kristina Kukk, Sölvi Männik, Kristel Ojaste ja Anna Luuk. Aitäh Arvi Alesmaale, Kainer Mölderile, Raul Kukele ning Kelly ja Peeter Idvanile, et nad igal võistlusel ikka ja jälle appi tulevad.

Palju-palju õnne Tuudi külale võidu puhul!

PDF-formaadis võistluste protokollid leiab [Läaneranna Spordihooone](#) veebilehelt.

Tänavakorvpallis saavutas esikoha Vatla meeskond.

Võistlejaid tervitas vallavanem Ingvar Saare.

Jalgpallis võidutses Tuudi.

„Helikandja nägu“ läheb rändama | Tekst ja fotod: Lilli Lumera

Käesoleva aasta 5. juunist – 31. juulini Lihula mõisa esimese korruse seinapindu ilmestanud vinüülplaatide kujunduse näitus „Helikandja nägu“ rändab edasi Lihula Coopi kaupluse ruumidesse. Septembris saab noorkunstnike teostega tutvuda Haapsalu Kultuurikeskuses ja detsembris Pärnu Kontserdimajas.

Sel kevadel toimus Eesti Kunstikoolide Liidu korraldatud vinüülplaatide kujunduste konkurs, millest sai osavõturohkeim võistlus liidu ajaloos. Konkursile laekus 492 tööd noortelt üle kogu Eesti. Võistlus oli jagatud kolme vanusegruppi ja kahte kategooriasse: kindla ja väljamõeldud artisti plaat.

5. juunil kuulutati Lihula mõisas välja Eesti Ekspressi lugejate lemmik, 17-aastase Kertu Puštšenko kujundus väljamõeldud bändile Geometry Gang. Kolmes vanusegrupis võitsid *grand prix* Helena Hanson (vanuserühmas 7–11) Rae Huvikoolist, Kärll Klooster (vanuserühmas 12–15) Haapsalu Kunstikoolist ja Jaan Kristjan Peterson (vanuserühmast 16–19) Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasiumist, kelle disainid paistsid silma innovaatilisuse ja loovuse poolest.

Lääneranna vallast on näitusel Lihula Muusika- ja Kunstikooli õpilase Meribel Mikkuse töö „Rämmar“, mis on loodud bändile 5miinust. „Meribel kasutas segatehnikat, põimides maalimise, kollaaži ja arvutigraafika. Noort kunstnikku juhendas õpetaja Kea Pelapson,“ selgitas Lihula Muusika- ja Kunstikooli direktor Piia Saak.

Vinüülplaatide kujunduste konkurs ja sellele järgnenud näitus on näidanud, kui palju andekaid noori kunstnikke Eestis leidub. Loodame, et see ettevõtmine inspireerib jätkuvalt noori looma ja avastama uusi kunstilisi väljendusviise. Külastage kindlasti näitust, et näha nende tulevikutalentide loomingu.

Eesti Ekspressi lugejate lemmikukuks valiti Kertu Puštšenko kujundus väljamõeldud bändile Geometry Gang. Fotol žürii liige Siim Nestor ja teose autor.

Vanuserühma 16–19 võidutöö teose autor on Jaan Kristjan Peterson, Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasiumist.

Õnnitleme
uusi ilmakodanikke
ja nende vanemaid!

Rahel Rummel	30. VII 2024
Kätty Kase	07. VII 2024
Oliver Isak	02. VI 2024
Karel Peegel	29. VI 2024
Tina Sas-Dumen	21. VI 2024
Marcus Meier	20. VI 2024
Triinu Sarv	15. VI 2024
Ariana Tamsalu	03. VI 2024

Mälestame meie seast lahkunuid (4.06–04.08.2024)

Olev Lainela	14. III 1962–02. VIII 2024
Laine Kesküla	11. VII 1934–20. VII 2024
Asta Loos	23. IX 1933–14. VII 2024
Tiina Jalakas	11. III 1976–13. VII 2024
Mait Öunapuu	10. V 1971–10. VII 2024
Virve Juhtver	23. II 1932–02. VII 2024
Keit Lohu	07. VIII 1976–28. VI 2024
Aivar Konstabel	18. IX 1960–27. VI 2024
Aldo Pärast	11. XI 1984–26. VI 2024
Kalle Takk	22. I 1968–21. VI 2024
Elke Kalm	08. III 1971–12. VI 2024
Katrin Liiv	27. XII 1969–12. VI 2024
Virve Müüripeal	05. VI 1936–06. VI 2024
Ants Tattar	09. VI 1942–05. VI 2024

Avaldame lähedastele kaastunnet!

Lääneranna valla kultuurikava

September

08.09 kell 15.00 **Vanavanemate päeva kontsert** Hanila kirikus. Esitusele tuleb uus kontsertkava Tõnu Kõrvitsa seatuna. Dirigent Aivar Mäe. Arsise keldade ansambli on pakkumisel uus kontsertkava, mis sobitub hästi erinevatel sündmustel esitamiseks ja suurepäraselt vanavanemate päeva tähistamiseks. Käsikellade unikaalne kõlavärv ja Tõnu Kõrvitsa meisterlik harmooniakäsitlus panevad laulud kõlama eriti lummuvalt. Kontsertkava mitmekesistavad laulude vahel kõlavad vahetektid.

Tõnu Kõrvits, kes on kirjutanud muusikat nii orkestritele, soolopillidele kui kooridele, on seadnud käsikelladele terve albumitäie rahvalaule. Kavas leidub laule ja viise pea igast Eestimaa nurgast. Tõnu Kõrvits on oskuslikult muusikasse põiminud meie esivanemate igapäevaelu kirjud sündmused hommikust õhtuni, kus kõlavad karjase hüüded, linnulaul või kalamehe rütmilised aerutõmbed.

Korraldaja Kõmsi Rahvamaja. Kiriku akustikat ja kellade erilist kõla silmas pidades valisimegi kontsertpaigaks Hanila Pauluse kiriku. Esimest korda on meil au võõrustada Arsise kellade ansambli. See on hea võimalus kinkida oma vanavanemale ilus päev koos kontsertelamusega.

Lisainfo ja broneerimine: +372 525 3236, komsirm@laaneranna.ee, Facebook @KomsIRM. Pilet: 13/15/18 €

15.09 kell 12.00 Lihula Ajalooklubis Mati Mandeli ettekanne „**80 aastat Johan Pitka katsest korrata Vabadussõja imet**“. Ettekandes käsitletakse admiral Johan Pitka 1944. aasta katset koondada

enda juhtimise alla nii rindel Punaarmee vastu võitlevaid eestlasi, Soomest Eestit kaitsma tulnud soomepoisse kui ka end metsas varjavaid mehi. Lisainfo: Mati Mandel +372 5621 9309 ja Larissa Mandel +372 5397 7603. Tasuta. Osalemine kohvilaus maksab 2 eurot.

25.09 kell 18.00 **22. Matsalu Loodusfilmide Festivali avamine** Lihula Kultuurimajas. MAFF toimub sel aastal Lihulas 25.-29. september. Linastused teistes Eestimaa paikades kuni 6. oktoobrini. Sündmused ja filmiprogramm [MAFFi](http://MAFFi.koduleht.ee) kodulehel.

28.09 kell 12.00 Ajalookonverents „**Olulisi isikuid Lõuna-Läänemaa lähiminevikust**“ Jüri Uluotsast, Mihkel Pärast, Anton Ulpusest, Aleksander Kreegist, Wilhelm Konsantini Petersenist ja Aleksander Vahterist räägivad Heiki Magnus, Ülla Paras, Jüri Mõniste, Jaanus Getreu, Kaja Lotman ja Mare Luuk. Järgneb ringsõit konverentsil käsitletud isikute sünni- või matmiskohtadesse. Korraldaja on MTÜ Keskaegne Lihula. Konverentsi toetab Lääneranna Vallavalitsus. Lisainfo: Mati Mandel +372 5621 9309 ja Larissa Mandel +372 5397 7603.

29.09 kell 10.00 **Hanila maapäev 2024** ja mihklipäeva laatu toimub taas, seekord just mihklipäeval Kõmsi Rahvamaja eesplatsil. Laadamelule lisaks on näitused, sügise teemaline töötuba jm. Lisainfo: +372 525 3236, komsirm@laaneranna.ee

Oktoober

19.10 kell 20.00 Eesti rahvamajade nädala raames ja juba traditsiooniks saanud **hooaja**

avapidu toimub Kõmsi Rahvamajas. Tantsumuusikat mängivad Retroansambel Cantare ja VJ Urmas Rämmal. Lisainfo ja broneerimine: +372 525 3236. Pilet 17/20 €

November

08.11 kell 20.00 **Lõpe klubi juubel** Lõpe Klubis. Lõpe klubi 55 aasta juubelipeol esineb ansambel Nagu Merelaine.

13.11 kell 19.00 Rakvere teatri etendus „**Süüta süüdlased**“. Draama elust enesest. Unine provintsilinnake, kus aeg liigub omasoodu. Tööd tehakse nii palju kui vaja ja nii vähe kui võimalik. Argitoimetustele pakuvad vaheldust trahterid, klubid ja väike teater.

Peale seitsmeteistaastast eemalolekut saabub kodulinna traagilise saatusega näitlejanna. Mis on aja möödudes teisiti? Mis vaevab tagasitulijat? Kuulsa naise saabumine kütab kirgi, annab põhjust intriigideks ja kadeduseks.

Lugu süütundest, andestamisest ja ideaalidest. Iga eksimus on õppetund. Iga lootus on tuluke, mis valgustab minevikku, olevikku ja tulevikku. Usk, lootus, armastus suudavad inimest juhtida ka siis, kui moraalne allaandmine ja südametunnistuse piinad muutuvad talumatuks.

Lavastaja Eili Neuhaus, osades Ülle Lichtfeldt, Anneli Rahkema, Liisa Aibel, Eduard Salmistu, Tarvo Sõmer, Margus Grosnõi, Imre Õunapuu, Jaan Tristan Kolberg (külalisena). Anneli Rahkema pälvis 2024. aastal parima naisnäitleja kolleegipremia.

Etendus on kahes vaatuses ning kestab 2 tundi ja 10 minutit. Pilet 23/20 €

Kultuuri- ja rahvamajade kontaktid

- » Varbla Rahvamaja
www.kultuur.laaneranna.ee/varbla-rahvamaja
- » Lihula Kultuurimaja | 477 8191
kultuurimaja@lihula.ee

- » Lõpe Klubi | 5660 0540
lopekclubi@laaneranna.ee
- » Kõmsi Rahvamaja | 525 3236
komsirm@laaneranna.ee
- » Virtsu Rahvamaja | 506 3367
triin.raave@laaneranna.ee

Kultuurisündmused Virtsus

- Facebook @AnniPubi
- Facebook @VirtsuRannahoone
- Facebook @VirtsuRahvamaja
- Facebook @VirtsuAreniguselts
- Facebook @MutionubaarVirtsus

Pärnumaa Omavalitsuste Liit (edaspidi POL) kuulutab välja PÄRNUMAA 2026. AASTA TANTSUPEO IDEEKAVANDI KONKURSI

PÄRNUMAA TANTSUPIDU ON ÜKS MEIE OMA RAHVAKULTUURI PIDU JA
OSA MEIE PÄRNU MAAKONNA IDENTITEEDIST.

Tantsupeo ideekavandi autor esitab kirjalikult tantsupeo etenduse sisu ja vormi kohta ettepaneku, milles on esile toodud järgmised aspektid:

- peo kunstiline terviklikkus;
- peo kava ülesehitus ja esinejate kooslus;
- peo repertuaari valiku koostamise põhimõtted (võib tuua ka konkreetseid näiteid);
- ettepanekud kunstilise toimkonna moodustamiseks: liigijuhid, vajadusel lavastaja, stsenaarist;
- ettepanek projektijuhi ja/või kaasatavate partnerite osas;
- peo kujunduse lähtekohad (võib nimetada konkreetse kujundaja/kunstniku kaasamise soovi).

Idee peab olema Pärnumaa tingimustes realselt teostatav ja ideekavandi autor valmis oma ideed vajadusel kohandama tegelike võimalustega. Pärnu maakonna tantsupeol peavad saama osaleda kõik rahvatantsurühmad (lastest täiskasvanuteni), teiste žanrite/liikide kaasamine on lähtuvalt ideest vabatahtlik.

Kui ideekavandi autor ei soovi ise võtta tantsupeo kunstilise juhi rolli ja vastutust, siis palume esitada kunstilise juhi kandidaat ning lisada valiku põhjendus ja tema nõusolek.

Konkursi preemiafondi suurus on 500 eurot. Komisjonil on õigus preemiafond jagada ideekavandite esitajate vahel või jätta välja jagamata.

31. mail 2026 Lavassaares toimuva tantsupeo
ideekavandeid oodatakse 18. oktoobriks 2024 aadressil
kristel@pol.parnumaa.ee.

Töid hindab POLi kultuurikomisjon, kaasates vajadusel valdkonna eksperte ja spetsialiste. Tulemused avalikustatakse POL veebilehel hiljemalt 22. novembriks 2024.a. Konkursil väljavalituks mitteosutunud tööde autorite nimesid ja ideekavandeid ei avalikustata. Konkursi ebaõnnestumise korral teeb POL sihtpakkumise konkreetsetele isikutele peo idee väljatöötamiseks.

Konkursil võivad osaleda kõik huvilised!
Lisainfo: Kristel Ernits, kristel@pol.parnumaa.ee, 5566 9353

PÄRNUMAA OMAVALITSUSTE LIIT
ASSOCIATION OF LOCAL AUTHORITIES OF PÄRNU COUNTY

REAKUULUTUSED

Katuse-, fassaadi- ja üldehitustööd
+372 554 8699, edissonehitus@gmail.com

Küttepuid, pelleti ja briketi müük üle Eesti.
www.puu24.ee või helista +372 520 0093, +372 600 0136

Müüa 3-meetrised küttepuid. Kohaleveo võimalus.
+372 5638 9534

Korstnatööd: kivi- ja moodulkorstnate ehitus-, parandus- ja plekitööd. +372 5607 1500

Müüa soodsa hinnaga kuivad kütteklotsid ja kaminapuud
(lepp, kask). Puud on 40-liitristes võrkottides.
Transport tasuta. Tellimusi võetakse vastu aastaringelt
+372 5638 0516

Lääneranna Teataja on TASUTA
Lääneranna valla ajaleht, mis ilmub 11
korda aastas ning mille väljaandjaks on
Lääneranna Vallavalitsus.

Reklaami avaldamise info ja hinnakirjad:
laanerannavald.ee/ajaleht

Lääneranna Teataja toimetus
Lääneranna Vallavalitsus,
Jaama 1, Lihula 90302

E-post: ajaleht@laaneranna.ee
ajaleht.laaneranna.ee/paberleht

Toimetaja – Lilli Lumera
Tel +372 5307 8166
E-post: lilli.lumera@laanerannavald.ee

Keeletoimetaja – Anu Rooseniit (Keeletoimetus OÜ)
Küljendaja – Erelin Kallas, Vali Press OÜ
Trükk – Printall AS